

Περιεχόμενα

1. Πρόλογος
2. Δέκα χρόνια μετά
3. Στην Ίσμαρο
4. Απ' τους Λωτοφάγους στη χώρα των Κυκλώπων
5. Ένα θεϊκό δώρο πάει χαμένο
6. Στη γη των Λαιστρουγόνων
7. Η μάγισσα Κίρκη
8. Ταξίδι στη χώρα των Νεκρών
9. Περνώντας απ' τις Σειρήνες και τις Πλαγκτές Πέτρες
10. Οι αγελάδες του Ήλιου ορίζουν τη μοίρα μας
11. Μια μεγάλη νύχτα στο παλάτι του βασιλιά των Φαιάκων φτάνει στο ξημέρωμα
12. Δύο γυναίκες στο παλάτι της Ιθάκης
13. Στο λιμανάκι του Φόρκυνα
14. Στο μαντρί του Εύμαιου
15. Ρωτώντας για τον Οδυσσέα
16. «Μην περιμένεις άλλον Οδυσσέα. Δεν υπάρχει. Γιατί ο Οδυσσέας είμαι εγώ!»
17. Κανένας δεν είναι λίγος στη μάχη όταν έχει το Δία και την Αθηνά για βοηθούς
18. «Να τους μιλάς γλυκά, μα εκείνοι δε θ' ακούν, γιατί τους ζώνει ο Χάρος»
19. Ένα δώρο να ταιριάζει στη βασίλισσα
20. Η νύχτα φυλάει τα μυστικά στο παλάτι της Ιθάκης
21. Τη μέρα που πληρώνουν τα άνομα οι θεοί
22. «Και θα βασιλέψεις πια ειρηνικά...»

ΠΗΓΕΣ

Πρόλογος

Η ιστορία μας αρχίζει εκεί όπου η θάλασσα βαθαίνει, πέρα απ' τα αμμουδερά ακρογιάλια της Τροίας. Έπειτα από δέκα ολόκληρα χρόνια, ο στόλος των Αχαιών ετοιμαζόταν να ανοιχτεί ξανά στα βαθιά γαλάζια νερά του Αιγαίου. Οι Αχαιοί είχαν πάρει εκδίκηση για την προσβολή που έκαναν στο Μενέλαο και στην Ελλάδα οι Τρώες, είχαν ζητήσει απ' τους θεούς συγχώρεση για τα τυχόν λάθη τους πάνω στην έξαψη της μάχης και τη χαρά της νίκης, και δεν τους έμενε πια παρά να γυρίσουν στην πατρίδα τους. Σε λίγο τα πλοία θ' ανοίγονταν στο πέλαγος. Στην αρχή όλα μαζί, ύστερα ξεμακραίνοντας ο ένας στόλος απ' το άλλο, καθώς ο κάθε βασιλιάς θα τραβούσε με τους δικούς του για τον τόπο του. Κι όλοι θα έφταναν εκεί, άλλοι νωρίτερα κι άλλοι αργότερα. Μονάχα το ταξίδι του Οδυσσέα έμελλε να τραβήξει πολύ μακρύτερα απ' την Ελλάδα και την Ιθάκη, την πατρίδα του. Κι έμελλε να κρατήσει πολύ. Όχι γιατί εκείνος το ήθελε, μα γιατί έτσι το 'χαν θελήσει οι θεοί, που όμως τις περισσότερες φορές οδηγούνται στις αποφάσεις τους απ' τις πράξεις και τα λάθη των ίδιων των ανθρώπων.

Δέκα χρόνια μετά

Ο Αλκίνοος, βασιλιάς στο νησί των Φαιάκων, κοίταξε τον ξένο που είχε σκύψει το κεφάλι κρύβοντας το πρόσωπο στον πορφυρό μανδύα του. Ήταν ένα ρούχο όμορφο, που του το 'χε δώσει η βασίλισσα Αρήτη όταν ήρθε να προσπέσει στα πόδια της δυο μέρες πριν.

Είχε φτάσει στον τόπο εκείνο γυμνός, χτυπημένος απ' τους ανέμους και τα κύματα της θάλασσας, ποτισμένος απ' την αλμύρα της σαν τα κομμάτια των ναυαγισμένων καραβιών που ξερνάει στη στεριά σκεβρωμένα, φαγωμένα απ' το αδιάκοπο πάλεμα μαζί της.

Η κόρη του βασιλιά, η Ναυσικά, τον είχε βρει στην ακρογιαλιά πλάι στο ποτάμι που πήγε να πλύνει τα προικιά της με τις δούλες και τις φιλενάδες της. Του είχε δώσει ρούχα, φαγητό, κρασί, να μπορέσει να σταθεί στα πόδια του, για να φτάσει ως την πόλη να προσπέσει ικέτης στα γόνατα της μητέρας της.

Ο ξένος είχε πει στη βασίλισσα πως έλειπε είκοσι ολόκληρα χρόνια απ' την πατρίδα του, τα επτά τελευταία αποκλεισμένος σ' ένα νησί καταμεσής του ωκεανού, την Ωγυγία, φιλοξενούμενος και μαζί σκλάβος μιας νεράιδας. Οι θεοί σύγουρα το 'χαν θελήσει, όπως είπε, να ελευθερωθεί, γιατί ο ίδιος δεν μπορούσε να δώσει άλλη εξήγηση στην ξαφνική απόφαση της Καλυψώς –αυτό ήταν το όνομα της νεράιδας– να τον αφήσει να φύγει. Τον είχε βοηθήσει μάλιστα να φτιάξει μια σχεδία για να ανοιχτεί στο πέλαγος. Δεκαεπτά ολόκληρες μέρες ταξίδευε με κείνο το σκαρί, όμως το ξημέρωμα της δέκατης όγδοης, λίγο πριν φτάσει στο νησί τους, η οργή του Ποσειδώνα το έκανε κομμάτια.

Είχε παλέψει δύο μερόνυχτα με τα κύματα μέχρι να καταφέρει να βγει στην ακροποταμιά όπου τον βρήκε η βασιλοπούλα, όμως τα βάσανά του έμοιαζε να 'χουν τελειώσει πια. Δεν έμενε παρά να βραδιάσει, για να σαλπάρει το πλοίο που του είχαν ετοιμάσει οι Φαιάκες που το 'χαν τιμή τους να νοιάζονται για κάθε ξένο που είχε βρεθεί στον τόπο τους. Αυτό το πλοίο θα τον πήγαινε στην πατρίδα του, μαζί με τα δώρα της φιλοξενίας που του χάρισαν. Όμως, μέχρι τότε, είχε στρωθεί τιμητικό τραπέζι για τον ξένο, με όλους τους άρχοντες των Φαιάκων μαζεμένους στη μεγάλη αίθουσα του παλατιού. Ο Δημόδοκος, ο τυφλός τραγουδιστής, χαιδεύοντας με τα δάχτυλα τη λύρα του, είχε αρχίσει κιόλας να τραγουδάει. Έλεγε για τους Τρώες και τους Αχαιούς, για τον πόλεμο που, μέσα από τόσα πάθη μα και κατορθώματα, είχε δοξάσει τον Αγαμέμνονα και το στρατό του.

Τριγύρω όλοι τον άκουγαν προσεκτικά, φέρνοντας πότε πότε στα χείλη τους τα γεμάτα κύπελλα με το κρασί. Μονάχα ο ξένος σαν να είχε χάσει ξαφνικά κάθε ενδιαφέρον για το πιοτό, το τραγούδι και τη συντροφιά. Το πρόσωπό του δε

φαινόταν, έτσι όπως το 'χε κρύψει στις πτυχές του μανδύα του, όμως ο βασιλιάς Αλκίνοος ήταν σίγουρος· ο ξένος του έκλαιγε πάλι.

Το ίδιο είχε συμβεί και το πρωινό, την ώρα που ο Δημόδοκος τραγουδούσε για τον Αχιλλέα και τον Αγαμέμνονα, για τον Οδυσσέα και τους άλλους ήρωες που πολέμησαν στην Τροία.

Ο ξένος θα πρέπει να 'χε πάρει μέρος στον πόλεμο, έτσι τουλάχιστον τους είχε δώσει να καταλάβουν στους αγώνες που οργάνωσαν προς τιμή του το ίδιο πρωί. Τον είχαν προκαλέσει τότε κάποιοι νεαροί ν' αγωνιστεί μαζί τους. Εκείνος, αφού διάλεξε ένα δίσκο ακόμη μεγαλύτερο απ' αυτόν που πετούσαν τα παλικάρια των Φαιάκων, τον πέταξε μακρύτερα απ' όλους τους. Ήταν πρόθυμος, είπε, να πάρει μέρος και σ' άλλα αγωνίσματα, στο πάλεμα, στο τόξο, όπου δεν τον είχε νικήσει ακόμη κανείς, εκτός απ' το Φιλοκτήτη όταν ρίχνανε μαζί στην Τροία. Μονάχα στο τρέξιμο, όπως είπε, δεν τολμούσε ν' αγωνιστεί, γιατί φοβόταν μήπως ντροπιαστεί, μια κι ήταν κομμένα ακόμη τα πόδια του απ' το πάλεμα με τα κύματα.

Είχε κάνει τότε εντύπωση σ' όλους τους ο ήσυχος τρόπος που απάντησε στην πρόκληση των νεαρών. Εκτός από αγωνιστής, φαινόταν κι άνθρωπος σοφός, που ήξερε να φέρεται με το σωστό τρόπο την κάθε στιγμή, που ήξερε να κουμαντάρει άλλους ανθρώπους.

Ναι, σίγουρα έφταιγε η Τροία κι όσα έλεγε ο Δημόδοκος, που πρέπει να θύμιζαν στον ξένο θλιβερά πράγματα, γι' αυτό φερόταν έτσι παράξενα κάθε φορά στο άκουσμά της. Κι όμως ο ίδιος είχε ζητήσει απ' το Δημόδοκο να τραγουδήσει για τον τρόπο που κατάφεραν οι Αχαιοί να πατήσουν το κάστρο του Πρίαμου, με την πονηριά, προσφέροντάς του μάλιστα το πιο καλό κομμάτι απ' το χρέας που είχε στο τραπέζι του.

Ο τυφλός τραγουδιστής είχε φτάσει πια στο σημείο που ο Οδυσσέας πετάγεται απ' την κρυψώνα του ξύλινου αλόγου, οριμάει σαν τον θεό Άρη στους φρουρούς της πόλης και χύνεται πρώτος στους δρόμους και στα παλάτια της, με τους κρυμμένους Αχαιούς ξοπίσω του. Όμως ο ξένος, αντί ν' ακούει συνεπαρμένος, όπως έκαναν οι υπόλοιποι, έκλαιγε πάλι.

Στεναχωρημένος ο βασιλιάς Αλκίνοος, ο πρώτος απ' τους δεκατρείς άρχοντες που βασίλευαν στο νησί των Φαιάκων, σηκώθηκε.

—Δε θέλω να σας χαλάσω την ευχαρίστηση, άρχοντες, αλλά μου φαίνεται πως ο Δημόδοκος πρέπει να σταματήσει, γιατί στεναχωρεί τον ξένο μας με το τραγούδι του, είπε αποφασιστικά.

Στο άκουσμα της φωνής του, ο τυφλός τραγουδιστής σώπασε απότομα. Ξαφνιασμένοι οι άρχοντες των Φαιάκων άρχισαν να στρέφοινταν ένας ένας τα μάτια τους στον ξένο, που είχε σηκώσει τώρα το κεφάλι και τους κοίταζε κι αυτός με κείνο το βλέμμα που είχε κάνει εντύπωση σ' όλους τους. Βλέμμα ανθρώπου που όχι μόνο είχε δει πολλά, μα αυτά τα πολλά, που έπρεπε να ήταν άσχημα τα περισσότερα, δεν του είχαν στερέψει τη δύναμη μέσα του. Παρ' όλα όσα είχε τραβήξει, δε φαινόταν άνθρωπος συνηθισμένος. Οι αδρές γραμμές στο πρόσωπο κάποιου που 'χει παλέψει σκληρά με τους ανέμους και τα κύματα δεν έκρυβαν την ευγενική του φυσιογνωμία, ούτε τα δάκρυα που τρέχανε ακόμη απ' τα μάτια του τον έκαναν να μοιάζει λιγότερο δυνατός απ' το πρωί, όταν έριχνε το δίσκο μακρύτερα απ' όλα τα παλικάρια των Φαιάκων.

Θέλοντας ν' αλαφρώσει την αμηχανία που 'χε απλωθεί ολόγυρα, ο βασιλιάς Αλκίνοος κάθισε πάλι, γέροντας ευγενικά το κεφάλι προς το μέρος του.

—Και τώρα που έπαψε το τραγούδι για να μη βαραίνει κανενός την καρδιά, νομίζω πως ήρθε η ώρα να ρωτήσουμε τον ξένο τ' όνομά του και τον τόπο του, είπε μαλακά. Νύχτωσε πια, και το πλοίο που θα τον πάει εκεί είναι έτοιμο. Μα θα πρέπει να ξέρει ποιος είναι αυτός ο τόπος, για να τον ταξιδέψει ως εκεί πέρα.

Ο βασιλιάς Αλκίνοος σταμάτησε για λίγο, δεν μπορούσε να ξεχάσει το κλάμα του ξένου του.

—Κι αν θέλει κι εκείνος, πρόσθεσε διστακτικά, ας μας πει τι είναι αυτό που τον στεναχωρεί τόσο όταν ακούει να μιλάνε για τα πάθη των Αχαιών στην Τροία. Γιατί θα πρέπει να 'χει χάσει κάποιον πολύ αγαπημένο εκεί, που του τον θυμίζουν τα λόγια του τραγουδιού, για να του ματώνει έτσι την ψυχή δέκα ολόκληρα χρόνια από τότε που τέλειωσε ο πόλεμος.

Μέσα στο παλάτι του βασιλιά Αλκίνοου η φωτιά της αναμμένης εστίας άπλωνε παντού μια γλυκιά ζεστασιά, όμως ο ξένος φαινόταν ν' ανατριχιάζει κάτω απ' τον πορφυρό μανδύα που του 'χει χαρίσει η βασίλισσα. Τώρα έπρεπε να μιλήσει. Να πει ποιος είναι σ' όλους εκείνους τους λαμπροφορεμένους άρχοντες που άκουγαν για τον Οδυσσέα και τα κατορθώματά του, ζηλεύοντας σίγουρα τη δόξα του, χωρίς να ξέρουν πόσο ζήλευε τη δική τους ευτυχία αυτός.

Αναρωτιόταν πόσο παράταιρα θ' ακούγονταν τα λόγια του σε κείνη την αίθουσα όπου όλα έμοιαζαν τόσο όμορφα: το φαγητό, το κρασί, οι κουβέντες της γιορτής. Όμως είχε φτάσει η στιγμή που ο οικοδεσπότης είχε ξεπληρώσει σύμφωνα με το νόμο του Δία το καθήκον του στον ξένο ικέτη χωρίς να ρωτάει ποιος είναι και, πριν τον ξεπροβοδίσει, έπρεπε να ξέρουν ο ένας τ' όνομα του αλλούνού, μια και τους ένωνε πια ένας δεσμός τόσο ιερός, που μονάχα με την αγάπη των αδερφών μπορούσε να συγκριθεί.

Ο ξένος κοίταξε ολόγυρα. Είχε χρέος να μιλήσει στους Φαιάκες και το βασιλιά τους, το Ξερε. Και φαινόταν αποφασισμένος να το κάνει.

—Ο άνθρωπος για τον οποίο τραγουδούσε λίγο πριν ο Δημόδοκος ήταν μπροστά του όλη αυτή την ώρα, είπε ήσυχα. Μα ακόμη κι αν μπορούσε να δει ο τραγουδιστής, δε θα κατάφερνε να τον αναγνωρίσει έτσι όπως τον άλλαξαν τα βάσανα.

Σώπασε όσο χρειαζόταν για να πάρει μια ανάσα βαθιά.

—Αυτός που πολέμησε παλικαρίσια μαζί με τους άλλους Αχαιούς στην Τροία, συνέχισε, και στάθηκε ικανός να την κουρσέψει με το μυαλό, δεν μπόρεσε να γλιτώσει απ' όσες συμφορές τού φύλαγαν οι θεοί. Είχε δώδεκα πλοία όταν ξεκίνησε από κει, φορτωμένα πλούτη, είχε συντρόφους που τον αγαπούσαν, μα του τα πήραν όλα τα κύματα, για να βρεθεί μονάχος του χωρίς πλοίο και συντρόφους, ναυαγός στο νησί σας. Αυτός ο άνθρωπος, ο Οδυσσέας, ο γιος του Λαέρτη απ' την Ιθάκη, είμαι εγώ!

Λες και είχε πει ένα οποιοδήποτε όνομα, για μια στιγμή τίποτε δε φάνηκε ν' αλλάζει μέσα στη λαμπροστολισμένη αίθουσα του παλατιού των Φαιάκων. Μονάχα η σιωπή που είχε πέσει έμοιαζε τόσο πυκνή, σαν την ομίχλη που σκεπάζει το χειμώνα χιονισμένες βουνοκορφές.

Ο βασιλιάς Αλκίνοος είχε απομείνει να κοιτάζει τον ξένο του. Καλά το χε φανταστεί πως δεν ήταν ένας συνηθισμένος ναυαγός που ξέβρασαν στο νησί των Φαιάκων τα κύματα. Το παράστημα, το γεροδεμένο σώμα που η κάθε κίνησή του θύμιζε βασιλιά, τα λόγια του, μα πιο πολύ το βλέμμα του, που ενώ έμοιαζε ήσυχο και καμιά φορά ταπεινό, άφηνε εκείνες τις σπίθες να χοροπηδάνε μέσα του κάθε φορά που κοίταζε το συνομιλητή του. Τώρα μπορούσε να καταλάβει πόσο πόνο ήταν δυνατόν να κρύβει εκείνος ο περήφανος άνθρωπος, ο πιο έξυπνος απ' όλους τους βασιλιάδες που πολέμησαν στην Τροία.

Το ίδιο γινόταν και με τους άλλους άρχοντες των Φαιάκων ολόγυρα. Ύστερα κάποιοι ξαφνιασμένοι ψίθυροι άρχισαν να ταράζουν τη σιωπή.

Ο ξένος ήταν ο Οδυσσέας! Ο βασιλιάς της Ιθάκης! Ο ήρωας που τραγουδούσαν τα κατορθώματά του ως τα πέρατα του κόσμου οι τραγουδιστές!

Οι ψίθυροι όλο και δυνάμωναν τρομάζοντας τη σιωπή. «Τι έγινε;... Πώς;...» Τι είχε συμβεί στον Οδυσσέα απ' τη στιγμή που ξεκίνησε απ' την Τροία θριαμβευτής; Είχε μιλήσει για το μυαλό του, που δεν κατάφερε να τον γλιτώσει απ' την οργή των θεών. Τι είχε συμβεί τελικά κι είχε βρεθεί αυτός ο γενναίος, ο πανέξυπνος βασιλιάς της Ιθάκης απ' την κουρσεμένη Τροία ναυαγός στο νησί τους;

Ο Οδυσσέας καθόταν πάντα στην ίδια θέση πλάι στο βασιλιά Αλκίνοο. Το λιγότερο που όφειλε στους Φαιάκες για να τους ανταποδώσει τη φιλοξενία ήταν ν' απαντήσει στις ερωτήσεις τους. Και να βγάλει από μέσα του όλο το βάρος που μάζευε δέκα ολόκληρα χρόνια στο στήθος του. Λάθη, θανάτους, συμφορές. Γιατί καθετί ευγενικό και ηρωικό είχε τελειώσει γι' αυτόν απ' τη στιγμή που άφησε με τους συντρόφους του την Τροία.

—Τι να πω πρώτο και πού να σταθώ; Πού να τελειώσω αν αρχίσω να σας λέω όλα όσα τράβηξα και μου βαραίνουν την καρδιά; Και πώς να βαρύνω πάλι τη δική σας με τα δάκρυά μου καθώς θα τα ξαναθυμάμαι;

Μέσα στην αίθουσα είχε πέσει πάλι σιωπή. Μα ήταν αλλιώτικη αυτή τη φορά, έμοιαζε διάφανη, έτοιμη να ταξιδέψει τα λόγια του Οδυσσέα έξω απ' τους χάλκινους τοίχους, έξω απ' το αργυρό ανώφλι του παλατιού του βασιλιά Αλκίνοου.

Ψηλαφίζοντας την κολόνα όπου ακουμπούσε, ο τυφλός τραγουδιστής είχε μισοσηκωθεί όρθιος. Τα άδεια μάτια του με τις άσπρες κόρες είχαν καρφωθεί εκεί απ' όπου ακούστηκε η φωνή του ξένου που φιλοξενούσαν οι βασιλιάδες του. Όλη η ανυπομονησία που ήταν ζωγραφισμένη στα μάτια των άλλων, σε κείνον που δεν είχε μάτια να δει ήταν απλωμένη στο πρόσωπό του. Ο Δημόδοκος λαχταρούσε ν' ακούσει, λαχταρούσε να μάθει κι αυτός. Ίσως πιο πολύ απ' όλους τους. Γιατί εκείνος είχε κι ένα ευλογημένο χρέος που του δώσανε να ξεπληρώσει οι θεοί. Να κάνει λόγια και μουσική όλα όσα φαινόταν έτοιμος να διηγηθεί ο βασιλιάς της Ιθάκης στους άρχοντες. Για να τα μάθουν από κείνον, τον τυφλό τραγουδιστή των Φαιάκων, το Δημόδοκο, οι γενιές που θ' ακολουθούσαν.

Ο Οδυσσέας πήρε μια βαθιά ανάσα ξανά.

–Ηταν πολλά τα βάσανα που μου φύλαγαν οι θεοί στο γυρισμό μου, αναστέναξε, κι η χαρά της νίκης δεν κράτησε για μένα παρά τόσο όσο μπορούσα ακόμη να βλέπω το γκρεμισμένο κάστρο του βασιλιά Πρίαμου και τ' ακρογιάλια του τόπου όπου βασίλευε κάποτε...

Είχε αρχίσει να μιλάει χωρίς να καταλαβαίνει κι ο ίδιος καλά καλά, ξετυλίγοντας τα κουβάρι της ιστορίας απ' την αρχή, δέκα χρόνια πριν. Από τότε που ξεκινούσε με τους δικούς του γυρνώντας απ' την Τροία...

Στην Ίσμαρο

Όταν φεύγει κάποιος απ' τ' ακρογιάλια της Τροίας τραβώντας προς τα δυτικά, αν έχει πίσω του τον άνεμο, μετά το νησί Τένεδο, που βρίσκεται μπρος στο δρόμο του, ταξιδεύει μέχρι να συναντήσει κάποια στιγμή τ' ακρογιάλια της Ελλάδας. Μα μονάχα αν έχει τον άνεμο που φυσάει προς τα δυτικά πίσω του.

Είχαμε αφήσει στην ακρογιαλιά μπρος στο καμένο κάστρο της Τροίας όσα απ' τα πλοία είχαν μείνει να προσφέρουν τη θυσία που ζήτησε ο Αγαμέμνονας για να καλοπιάσει τους θεούς.^{*}

Ο στόλος των Αχαιών, βαρυφορτωμένος χρυσάφι και χαλκό, όπλα και πολύτιμα υφάσματα, σκεύη, κοσμήματα και σκλάβους, με τη φρίκη της σφαγής ακόμη στα μάτια του, απλωνόταν στο πέλαγος ως εκεί που φτάνει η γραμμή του ορίζοντα. Υστερα αρχίσαμε να χωριζόμαστε σιγά σιγά. Ότι έδενε τους Αχαιούς, η ίδια γλώσσα, οι ίδιοι θεοί, οι κοινές αξίες, δε θα έπαιυε να μας δένει βέβαια, μα τώρα που ο σκοπός μας είχε ξεπληρωθεί, ο κάθε βασιλιάς μπορούσε πια ξεχωριστά ν' ακολουθήσει τις δικές του ανάγκες, τη δική του μοίρα.

Τη μοίρα μου ακολουθούσα κι εγώ. Καθώς τα πλοία των άλλων βασιλιάδων σκορπούσαν στον ορίζοντα, είχα βρεθεί να ταξιδεύω με τα δώδεκα δικά μου μονάχος. Οι αφροί και τα κύματα σκαμπανέβαζαν το στόλο της Ιθάκης, μαλακά στην αρχή, σπρώχγοντάς τον προς τα κει όπου είχα δώσει εντολή να πάμε όταν ξεκινούσαμε, προς τα δυτικά.

Τα πρώτα σημάδια του νοτιά ήρθαν αφού είχαμε αφήσει από ώρα πίσω μας την Τένεδο, όμως ήταν πολύ νωρίς ακόμη για ν' ανησυχήσουμε, κι έτσι όπως ο άνεμος όλο και μας ξεμάχραινε απ' το δρόμο μας, τ' ακρογιάλια της Θράκης που φάνηκαν μπροστά μας, αντί να μας κάνουν να χάσουμε κάτι απ' τη χαρά του γυρισμού, δεν ήταν για μας παρά μια καινούρια πρόκληση, να στοιβάξουμε κι άλλα λάφυρα πάνω στα πλοία, να σύρουμε κι άλλους σκλάβους πλάι σ' αυτούς που είχαμε αρπάξει λεηλατώντας τη χώρα του Πρίαμου.

Ύπήρχε μια πόλη κοντά στην ακρογιαλιά ανάμεσα στα ποτάμια Έβρο και Νέστο, η Ίσμαρος. Κανένας Έλληνας δε συμπαθούσε τους Θρακιώτες, που ήταν σύμμαχοι με τους Τρώες. Αν χρειαζόμασταν μια δικαιολογία, αυτή ήταν αρκετή για να επιτεθούμε στους κατοίκους της Ίσμαρου, τους Κίκονες, που δεν περίμεναν έτσι ξαφνικά κανέναν εχθρό.

Η λεηλασία, το κάψιμο της μικρής πολιτείας δεν ήταν παρά μια επανάληψη αυτού που είχαμε κάνει στην Τροία λίγο καιρό πριν. Το ίδιο και τα ψίχουλα της ευσπλαχνίας που δείξαμε σε κάποιους απ' τους κατοίκους της. Γιατί δεν μπορούσα παρά να σεβαστώ το Μάρωνα, ιερέα του Απόλλωνα σε κείνο τον τόπο, και να προφυλάξω το σπίτι και την οικογένειά του απ' την καταστροφή.

Καθώς καινούρια πλούτη σωριάζονταν πάνω στα πλοία μαζί με τα δώρα της ευγνωμοσύνης του Μάρωνα που τον έσωσα, χρυσάφι, ασήμι και δώδεκα λαγήνια μισχάτο κρασί, το μόνο που ήθελα ήταν να φύγουμε από κει πέρα. Ο μακρινός ήχος από αόρατες σάλπιγγες κινδύνου είχε αρχίσει να φτάνει στ' αυτιά μου ψιθυρίζοντας λόγια θανάτου και καταστροφής. Όμως εκείνες οι σάλπιγγες ηχούσαν μοναχά στα δικά μου αυτιά. Μάταια παρακινούσα τους συντρόφους μου να μπούμε στα πλοία όσο γινόταν πιο γρήγορα. Εκείνοι άναβαν φωτιές στην ακρογιαλιά, έσφαζαν βόδια κι αρνιά απ' τα κοπάδια που είχαν αρπάξει, μεθούσαν με το κρασί των Κικόνων, σίγουροι πως δεν υπήρχαν να τους τρομάξουν ολόγυρα παρά μονάχα οι πεθαμένοι.

Ωσπου έπεσε η νύχτα κι ήρθε η αυγή και τότε οι σάλπιγγες του κινδύνου ακούστηκαν αληθινά. Στα ερείπια της Ίσμαρου δεν είχαν απομείνει μοναχά φαντάσματα, όπως πίστευαν οι άντρες μου. Κρυμμένοι ανάμεσα στους σκοτωμένους, κάποιοι είχαν σωθεί και τρέχοντας μέσα στη νύχτα είχαν κουβαλήσει το νέο στης καταστροφής στις τριγύρω πόλεις και τα χωριά.

Ουρλιάζοντας κραυγές πολέμου, οι ντόπιοι συντάσσονταν σε λόχους αντίκρου μας, ενώ εγώ μάταια προσπαθούσα να μαζέψω τους δικούς μου συνεφέροντάς τους απ' το μεθύσι τους.

Η μάχη έμοιαζε με κείνη που δώσαμε οι Αχαιοί ανάμεσα στα πλοία όταν ο Αχιλλέας, θυμωμένος με τον Αγαμέμνονα, έμενε στο στρατόπεδο των Μυρμιδόνων ενώ ο Έκτορας απειλούσε να κάψει το στόλο μας. Όμως αυτή τη φορά ήταν ακόμη χειρότερα τα πράγματα, γιατί οι πολεμιστές της Ιθάκης ήμαστε μοναχοί μας. Και βέβαια δε νοιαζόμασταν να κρατήσουμε τις θέσεις μας. Το μόνο που μας ένοιαζε ήταν να φύγουμε από κείνη την ακρογιαλιά σέρνοντας όπως όπως στα πλοία σκλάβους και λάφυρα, παρατώντας όσα δεν μπορούσαμε να κουβαλήσουμε.

Ωσπου καταφέραμε να ξανοιχτούμε στο πέλαγος και τότε μετρηθήκαμε και είδαμε πως δεν είχαμε αφήσει μονάχα χρυσό κι ασήμι και σκλάβους και χάλκινα όπλα στην ακρογιαλιά μπρος στην ερειπωμένη πόλη των Κικόνων. Υπήρχαν και σύντροφοι που απόμειναν εκεί. Φωνάζαμε τα ονόματά τους, τρεις φορές το όνομα του καθενός, πριν ανοιχτούμε στο πέλαγος, τελευταία ελπίδα αν κάποιος είχε απομείνει ζωντανός να 'ρθει να μας προφτάσει. Μα δε μας απάντησε κανείς...

Βαθιά, πέρα απ' τις πένθιμες φωνές που εξακολουθούσαν να καλούν τους συντρόφους μας, τελευταία τιμή για τους νεκρούς, άκουγα τις σάλπιγγες του κινδύνου όλο και πιο καθαρά.

Τότε αναρωτήθηκα για πρώτη φορά τι μπορούσε να φταίει για να συνεχίζεται αυτό. Δεν ήμουν δειλός ούτε ασυνήθιστος στους κινδύνους και δεν μπορούσα να καταλάβω τι με τρόμαζε τόσο πολύ. Στην αρχή σκέφτηκα πως μπορεί να ήταν το πένθος για το χαμό των συντρόφων που είχαν πολεμήσει δέκα ολόκληρα χρόνια κάτω απ' τα κάστρα της Τροίας, που είχαν κουρσέψει την πόλη κι είχαν γευτεί το θρίαμβο της νίκης για να πεθάνουν έτσι άδοξα, λες και κάποια κατάρα τους είχε στερήσει τη χαρά της επιστροφής. Και τότε θυμήθηκα την Κασσάνδρα. Εκεί, λίγο μετά τη θυσία στους θεούς, την ώρα ακριβώς που ξεκινούσαμε αφήνοντας την Τροία πίσω μας. Ήταν πάνω στο πλοίο του Αγαμέμνονα. Σκλάβα ανάμεσα στις άλλες που θα κουβαλούσε στην πατρίδα του ο αρχιστράτηγος. Σαν να 'ταν μαγνήτης το βλέμμα της, που άναβαν λες ακόμη οι φλόγες της Τροίας μέσα του, είχε τραβήξει το δικό μου. Ο Αίαντας ο Λοκρός είχε τολμήσει να την ντροπιάσει μέσα στο ιερό κάτω απ'

το βλέμμα της Αθηνάς, ικέτιδα με τα χέρια τυλιγμένα στο ξύλινο άγαλμά της. Ήταν ίσως η πιο φρικτή απ' όλες τις πράξεις για τις οποίες είχαμε ζητήσει τη συγχώρεση των θεών μόλι που ένοχος ήταν ο Αίαντας μοναχά. Παρ' όλα αυτά, ήμουνα σίγουρος πως η Κασσάνδρα θεωρούσε υπεύθυνο ακόμη και γι' αυτό εμένα, τον αληθινό αίτιο της καταστροφής της Τροίας.

Ένα μαλακό σκαμπανέβασμα μια την έκρυψε και μια την έφερνε μπρος στα μάτια μου, έτσι όπως είχα σταθεί όρθιος στην πλάτη του πλοίου μου, όμως μπορούσα κάθε φορά να ξεχωρίσω το βλέμμα της. Υπήρχε κάτι εκεί μέσα που μου προκαλούσε τρόμο, ίσως γι' αυτό βιάστηκα να το ξεχάσω αμέσως την επόμενη στιγμή. Το βλέμμα της Κασσάνδρας, που με κοίταζε τότε, είχε κάτι περισσότερο από μίσος και λαχτάρα για εκδίκηση. Λες και ήξερε ένα μυστικό που έκανε ακόμη και το πένθος και τη σκλαβιά της σχεδόν υποφερτά. Λες και με έβλεπε να πληρώνω για μια μια απ' τις πράξεις μου, λες και μ' έβλεπε κιόλας να υποφέρω. Οι θεοί προστάτες των Αχαιών, με πρώτη απ' όλους την Αθηνά, δεν είχαν δεχτεί τη θυσία μας! Κι η Κασσάνδρα το 'ξερε!^{*} Ήταν μάντισσα και ιέρεια μαζί. Γι' αυτό με είχε τρομάξει τότε τόσο το βλέμμα της. Γιατί ήταν σαν να μου έλεγε μ' αυτό πως είχε πάρει, έστω κι έτσι, επιτέλους την εκδίκησή της!

Είχε χρειαστεί να προσπαθήσω πολύ για να πείσω τον εαυτό μου τότε, φεύγοντας απ' την Ίσμαρο, πως ίσως είχα γελαστεί. Όμως, παρ' όλα αυτά, ήμουνα σίγουρος πως η καλή τύχη που οδηγούσε τα βήματά μου απ' τη στιγμή που πάτησα την Τροία κρυμμένος μέσα στο ξύλινο άλογο είχε διαλυθεί. Έτσι, σαν τη φωνή των πολεμιστών μου στο θαλασσινό άνεμο καθώς καλούσαν τους νεκρούς συντρόφους τους. Που ούτε κι εκείνοι γινόταν ν' απαντήσουν ποτέ ξανά στο κάλεσμά τους.

Θα περίμενε κανείς να υπάρχει πένθος στη φωνή του Οδυσσέα καθώς τα 'λεγε αυτά, μα οι λέξεις ξεψύχησαν ήσυχα μέσα στη σιωπή που είχε απλωθεί στη μεγάλη αίθουσα του παλατιού των Φαιάκων. Ο Οδυσσέας χαμήλωσε το βλέμμα για να κρύψει μια σπίθια που θα μπορούσε να 'χει κάτι από παιχνίδισμα μέσα της. Είχε δει τη θλίψη που ήταν απλωμένη στα πρόσωπα των αρχόντων ολόγυρα. Πόσο θα κρατούσε αυτή η θλίψη όταν προχωρούσε τη διήγηση, πόσο ήθελε να γίνει φρίκη άραγε;

Σήκωσε το κεφάλι με το πρόσωπο στραμμένο στους άρχοντες κι η σπίθια στο βλέμμα του είχε χαθεί καθώς άρχισε να μιλάει πάλι.

* Όταν πάτησαν το κάστρο του βασιλιά Πρίαμου, οι Αχαιοί είχαν κάνει ασυγχώρητα πράγματα, άρχοντες και στρατός. Μέσα στην άγρια χαρά της εύκολης νίκης τους, δεν είχαν σεβαστεί τίποτε, ούτε τους ανθρώπους ούτε καν τους θεούς, βεβηλώνοντας και λεηλατώντας ως και τα ιερά της Τροίας.

Απ' τους Λωτοφάγους στη χώρα των Κυκλώπων

Είχαμε φύγει απ' την Ίσμαρο λαχταρώντας άνεμο που θα μας έσπρωχνε προς το νοτιά, μα λίγο μετά, αφού ξανοιχτήκαμε στο πέλαγος, τα βαριά σύννεφα που μαζεύονταν στον ουρανό κουβαλούσαν τέτοια ανεμοθύελλα, που κανένα πανί δε θα άντεχε τη δύναμή της.

Τα δικά μας πανιά, ξεσκισμένα κιόλας σε τρεις και σε τέσσερις μεριές απ' την προηγούμενη θαλασσοταραχή, δεν άντεχαν άλλο. Οι καπεταναίοι είχαν δώσει εντολή στους ναύτες να τα κατεβάσουν και πήγαιναν ή προσπαθούσαν να πηγαίνουν μονάχα με τα κουπιά.

Αναγκαστήκαμε να αράξουμε στο πρώτο ακρογιάλι που φάνηκε στον ορίζοντα. Τρεις ολόκληρες μέρες περιμέναμε εκεί να καταλαγιάσει ο καιρός, μα όταν ανοιχτήκαμε ξανά στο πέλαγος, λίγο πριν στρίψουμε τον Κάβο Μαλιά πλέοντας δυτικά προς την πατρίδα μας, ο πολυπόθητος βοριάς που τόσο ζητούσαμε πριν εξακολουθούσε να μας πηγαίνει όλο και μακρύτερα, πέρα απ' τον Κάβο Μαλιά και τα Κύθηρα, σ' άλλο θαλασσινό δρόμο απ' αυτόν που οδηγούσε στην Ιθάκη.

Εννιά μέρες κι εννιά νύχτες παράδερνε ο στόλος στα κύματα μέχρι να δούμε ξανά, τη δέκατη μέρα, στεριά.

Αράξαμε στην άγνωστη γη που ήταν σπαρμένη πανέμορφα λουλούδια, φάγαμε ό,τι είχε απομείνει στα πλοία κι ύστερα έστειλα δύο απ' τους συντρόφους μου μ' έναν κήρυκα να μάθουν ποιοι κατοικούσαν σε κείνο τον τόπο. Όμως μάταια περιμέναμε να γυρίσουν ξανά.

Κλαίγοντάς τους για πεθαμένους, ξεκίνησα να φάξω να τους βρω, να τους τιμήσουμε τουλάχιστον έτσι όπως δεν προφτάσαμε να κάνουμε με τους άλλους, που αναγκαστήκαμε να τους αφήσουμε άταφους στην Ίσμαρο.

Φανταστείτε λοιπόν την έκπληξή μου όταν τους συνάντησα ανάμεσα στους κατοίκους εκείνης της απέραντης χώρας με τα λουλούδια, όχι σαν ξένους, αλλά λες κι ήταν ένα μ' αυτούς.

Έφταιγαν τα λουλούδια του λωτού που είχαν για τροφή τους οι ντόπιοι και που φιλόξενα πρόσφεραν στους συντρόφους μας όταν πήγαν να τους συναντήσουν. Αυτά τους είχαν κάνει να ξεχάσουν κι εμάς τους υπόλοιπους και την πατρίδα τους.

Είχε χρειαστεί να τους σύρω ως τα πλοία με το ζόρι. Ήταν μια πολύ άσχημη σκηνή. Οι σύντροφοί μου έκλαιγαν και παρακαλούσαν να μείνουν στη χώρα των Λωτοφάγων ακόμα κι όταν τους έδεσα πάνω στους πάγκους προστάζοντας τα πλοία να ανοιχτούν όπως όπως ξανά στο πέλαγος. Ωσπου κύλησε εκείνη η μέρα κι η νύχτα κι οι επόμενες. Ωσπου άρχισαν επιτέλους να έρχονται στα συγκαλά τους και ν' αναγνωρίζουν συντρόφους κι αρχηγό, και τότε μονάχα ένιωσα κι εγώ να συνέρχομαι απ' την αγριάδα που νιώθαμε όλοι βλέποντάς τους.

Πλέαμε σε νερά άγνωστα, είχαμε μέρες να δούμε στεριά. Νύχτωνε και ξημέρωνε ξανά, το φεγγάρι γέμισε, χάθηκε, είχε ανατείλει καινούριο. Πηγαίναμε ακολουθώντας τα σημάδια τ' ουρανού κατά κει που πιστεύαμε πως είναι η Ιθάκη. Μα δεν ήμουν σίγουρος πως ακολουθούσαμε το σωστό δρόμο.

Εκείνο το σούρουπο είχα γείρει πάνω στην κουπαστή. Έφαχνα με τα μάτια μου τον ορίζοντα. Οι σκιές του δειλινού βάραιναν όλο και περισσότερο πάνω στο

αφρισμένο πέλαγος. Σταγόνες από αλμύρα είχαν κάτσει πάνω στα ξύλα της πλώρης, που μια βουτούσε μια έβγαινε ξανά απ' το νερό.

Κι όλο νύχτωνε. Σε λίγο δεν μπορούσα να ξεχωρίσω τίποτε, μονάχα τους αφρούς των κυμάτων που άσπριζαν μέσα στο κρύο φως των αστεριών κάθε φορά που αραίωναν λιγάκι στον ουρανό τα σύννεφα.

Ξαφνικά ο θόρυβος των κουπιών που χτυπούσαν τα νερά ακούστηκε παράξενος, σαν το νερό που σήκωνε το πλοίο να ταν λιγοστό, έτσι όπως γίνεται όταν πλέεις κοντά σ' ακρογιάλια ή ανάμεσα σε ξέρες.

Τα μάτια μου καρφώθηκαν στο σκοτάδι ολόγυρα, μα πάλι δεν μπορούσα να δω τίποτε πέρα απ' τους αφρούς που άσπριζαν ως εκεί που μπορούσα να ξεχωρίσω. Και ξαφνικά το πλοίο άραξε μαλακά κάπου, την ώρα που ξετρύπωνε ένα κομμάτι ουρανός ανάμεσα στα σύννεφα, ένα κομμάτι αστέρια και το καινούριο φεγγάρι.

Η ακρογιαλιά που απλωνόταν μπροστά εμφανίστηκε για μια στιγμή πριν χαθεί μαζί με το φεγγάρι και τ' αστέρια, που κρύβονταν πάλι πίσω απ' τα σύννεφα. Όμως είχα προλάβει να δω πως ήταν ήρεμη και κλειστή. Άμμος, χωρίς βράχια δεξιά κι αριστερά, και δέντρα πιο κει. Ψηλά δέντρα, έμοιαζαν λεύκες που πλημμύριζαν ευωδιά τον τόπο ολόγυρα, ήταν λεύκες ανθισμένες...

Άκουσα τ' άλλα πλοία του στόλου που άραζαν το ένα μετά το άλλο γύρω μας. Οι ναύτες ήταν ακόμη στα κουπιά. Περίμεναν εμένα να πηδήξω πρώτος στα ρηχά νερά, να βγω στη στεριά πριν κάνουν το ίδιο κι εκείνοι. Κάποιες φορές με θύμωνε αυτό. Ήταν υπάκουοι μπροστά στον κίνδυνο μοναχά, στη σιγουριά δε δίσταζαν να κάνουν του κεφαλιού τους, έτσι όπως έκαναν στην Ίσμαρο κι ακόμα το πληρώναμε, ή μάλλον εγώ το πλήρωνα περισσότερο: η σκέψη πως θα γύριζα πίσω κι έπρεπε ν' αντικρίσω τα μάτια εκείνων που περίμεναν τους σκοτωμένους συντρόφους μας, να τους δώσω μια εξήγηση, με πονούσε πολύ.

Όμως δε θα 'μουν ο βασιλιάς ο «γλυκός σαν πατέρας» που όλοι ήξεραν πως είμαι αν κρατούσα κακία στους συντρόφους μου γι' αυτό. Πάνω από βασιλιάς, πιο πολύ ακόμη κι από βασιλιάς της Ιθάκης, ήθελα να 'μαι πατέρας για το λαό μου.

Έτσι σαν πατέρας κι εκείνη τη νύχτα, αφού άπλωσα το βλέμμα στις σκούρες σκιές των αραγμένων πλοίων, πήδησα πρώτος στα χλιαρά νερά εκείνης της άγνωστης ακρογιαλιάς δίνοντας σημάδι πως μπορούσαν άφοβα να μ' ακολουθήσουν.

Τίποτε δε φαινόταν να ταράζει τη γαλήνη ολόγυρα. Ακόμη και τα νυχτοπούλια στο δάσος που μαύριζε πέρα απ' την αμμουδιά μοιάζανε να κρώζουν μαλακά κι αυτά. Οι φωνές τους φτάνανε ως εμάς ξεψυχώντας μαζί με το απαλό μουρμούρισμα των κυμάτων πάνω στην άμμο.

Έδωσα διαταγή να τραβήξουμε τα πλοία στη στεριά μα να μην ανάψουμε φωτιές. Δεν υπήρχε λόγος να βροντοφωνάξουμε την παρουσία μας, κανένας δεν ξέρει τι μπορεί να του συμβεί ακόμη και σ' έναν τόπο που φαίνεται τόσο ειρηνικός. Υστερα γείραμε εκεί, πλάι στα πλοία, τυλιγμένοι στους μανδύες μας και κοιμηθήκαμε κατάχαμα, πάνω στη ζεστή άμμο.

Κοιμήθηκα μυρίζοντας το άρωμα των λουλουδιών απ' τις λεύκες, για να ξυπνήσω το άλλο πρωί λες κι είχα ξαναγεννηθεί, γεμάτος δύναμη κι όρεξη για ζωή. Έμοιαζε να 'χω ξεχάσει σχεδόν ολότελα όσα άσχημα μας είχαν συμβεί απ' τη στιγμή που αφήσαμε την Τροία.

Ύπήρχε ένας ήλιος που ξεμύτιζε από κάπου ζεσταίνοντάς μου με τις ακτίνες του το πρόσωπο. Άνοιξα τα μάτια και κοίταξα προς τα κει. Τον είδα που ξεπρόβαλλε πίσω απ' τα καταπράσινα χαμηλά βουνά μιας στεριάς αντίκρυ ακριβώς απ' το λιμάνι όπου είχαμε αράξει.

Καθώς οι άντρες απ' το δικό μου πλοίο σηκώνονταν μαζί μου ανταλλάσσοντας τις πρώτες κουβέντες μέσα σε τεντώματα και χασμουρητά, ο θόρυβος ξυπνούσε και τους υπόλοιπους. Σε λίγο η έρημη εκείνη ακρογιαλιά με τους κοιμισμένους ανθρώπους και τ' αραγμένα πλοία έμοιαζε με μυρμηγκοφωλιά που κάποιος τη χάλασε και τα μυρμήγκια τρέχουν από δω κι από κει φάχνοντας να βρουν ξανά την παλιά τους σειρά. Το ίδιο κι οι άντρες μου, είχαν σκορπίσει στα λιβάδια που απλώνονταν, ανεβαίνοντας κάποιους μαλακούς λόφους, κι ως το δάσος με τις λεύκες, που άγγιζε σχεδόν τα κύματα, στο σημείο όπου μια πηγή έριχνε τα νερά της στη θάλασσα σχηματίζοντας ένα μικρό καταρράχτη.

Μπλέχτηκα ανάμεσά τους αφήνοντας την άμμο της ακρογιαλιάς. Το παχύ χορτάρι έβρεχε τα σανδάλια μου, νοτισμένο απ' την πρωινή δροσιά, που δεν είχε στεγνώσει ακόμη. Ανεβήκαμε σ' ένα απ' τα μικρά λοφάκια και κοιτάζαμε ολόγυρα. Βρισκόμαστε σ' ένα νησί στο έμπα του λιμανιού της αντικρινής στεριάς. Ένα καταπράσινο κομμάτι γης που φαινόταν παντέρημο, σαν να μην είχε πατήσει ποτέ το πόδι του κανείς εκεί, ούτε για να καλλιεργήσει τη γη ούτε για να κυνηγήσει τα αμέτρητα αγριόγιδα που χοροπηδούσαν ολόγυρα μας.

Ήταν παράξενο, γιατί μπορούσαμε να δούμε καπνό στις πλαγιές των απέναντι βουνών και κοντά στη θάλασσα που σχηματίζε λιμάνι προστατευμένο και κλειστό. Δεν υπήρχε ούτε ένα πλοίο εκεί. Ήταν πολύ παράξενο να υπάρχουν άνθρωποι που να μπορούν ν' ανάβουν φωτιές αλλά να μη λαχταράνε να ταξιδέψουν, να γνωρίσουν τι υπάρχει ολόγυρά τους.

Στ' αυτιά μας έφταναν βελάσματα από γιδοπρόβατα και φωνές. Αυτοί που κατοικούσαν στην αντικρινή στεριά μπορεί να μην είχαν πλοία, αλλά σίγουρα είχαν κοπάδια με ζωντανά, και μάλιστα πολλά.

Η σκέψη να πάω ως εκεί να τους γνωρίσω μου είχε μπει στο μυαλό απ' την πρώτη στιγμή, και θα το 'κανα χωρίς να περιμένω, αν δε σκεφτόμουν τις μέρες στη θάλασσα, τον αδιάκοπο αγώνα με τα κύματα όλων εκείνων των συντρόφων που κοιτούσαν με πεινασμένα βλέμματα τα αγριόγιδα τριγύρω μας.

Έπρεπε να φάνε και μαζί τους να φάω κι εγώ. Κι έτσι έδωσα διαταγή να κυνηγήσουμε τα αγριόγιδα, μόλι που εκείνο δεν έμοιαζε κυνήγι καν: τα σκοτωμένα ζώα σωριάζονταν το ένα πάνω στο άλλο χωρίς να χρειαστεί ούτε να κουνηθούμε σχεδόν απ' τις θέσεις μας. Υπήρχε άφθονη τροφή εκεί πέρα ακόμη και για ολόκληρο το στρατό των Αχαιών που ξεκίνησαν να πάνε στην Τροία.

Καθόμουν ανάμεσα στους συντρόφους μου τρώγοντας και πίνοντας κρασί, κι έτσι όπως κουβέντιαζα μαζί τους, ήξερα πως μοναχά τα λόγια μου πετούσαν τριγύρω απ' τις παρέες τους. Η σκέψη η δική μου ήταν πότε θα ξημερώσει το άλλο πρωί. Πότε θα 'ρθει η ώρα να ξεκινήσω για αντίκρυ.

Γιατί το είχα αποφασίσει πως θα πάω. Μα με το δικό μου πλοίο μοναχά. Ήταν δύσκολο να 'χω τα μάτια και τ' αυτιά ανοιχτά για τους συντρόφους κι απ' τα δώδεκα πλοία μου. Ούτε ήθελα πια να στείλω άλλους, όπως έκανα στη χώρα των Λωτοφάγων. Το πάθημα εκείνων των τριών, η αγωνία μου να τους γυρίσω πίσω, ο

κίνδυνος πως θα μπορούσε να γίνει το ίδιο και με τους υπόλοιπους μου είχαν δώσει ένα γερό μάθημα.

Εκείνη τη νύχτα κοιμήθηκα με το μισό μου μυαλό ξυπνητό περιμένοντας να χαράξει η αυγή και, λίγο πριν προβάλει ο ήλιος, ξυπνώντας ο ίδιος τους συντρόφους του πλοίου μου, το σπρώξαμε ως τα κύματα οδηγώντας το με τα κουπιά στον τόπο που απλωνόταν αντίκρυ απ' το ερημονήσι όπου είχαμε αράξει.

Έτσι όπως πλησιάζαμε, μπορούσα να δω όλο και καλύτερα την αντικρινή στεριά, γεμάτη δέντρα και καταπράσινα χωράφια, που κι αυτά φαίνονταν να μην έχουν οργωθεί ποτέ, γεμάτη αμπέλια και κλήματα αφρόντιστα, που όμως λύγιζαν φορτωμένα καρπούς. Ο τόπος αυτός θα μπορούσε να είναι ο πιο εύφορος στην πλάση ολόκληρη αν κάποιος φρόντιζε να τον καλλιεργήσει.

Στην ακρογιαλιά μπροστά μας δε φαινόταν ψυχή. Μονάχα τα βελάσματα των κοπαδιών ακούγονταν απ' τις πλαγιές ολόγυρα. Πήδηξα στην άμμο δρασκελώντας την πλώρη του πλοίου. Η παραλία, αν και πολύ πιο μεγάλη, ήταν ίδια όπως στ' αντικρινό νησί. Άμμος που την αγκάλιαζαν κι απ' τις τρεις πλευρές κατάφυτες ράχες όλο πεύκα και βελανιδιές, λεύκες που ύψωναν στον ουρανό τα λυγερά κλαδιά τους.

Αν η είσοδος της σπηλιάς στην πέρα άκρη της δεν ήταν τόσο τεράστια, ούτε που θα την ξεχώριζα ανάμεσα στις δάφνες που φύτρωναν γύρω της. Κι αν δεν ήταν ο τόπος ολόγυρα καθαρός απ' τα χορτάρια και φραγμένος με πέτρες τεράστιες χωμένες βαθιά στη γη. Ήταν ένα μαντρί εκεί πέρα σίγουρα, μα τόσο μεγάλο, που όμοιό του ούτε εγώ ούτε κανένας απ' τους συντρόφους μου είχε ξαναδεί.

Ήξερα πως δεν είναι φρόνιμο να πηγαίνεις να συναντήσεις ξένους ολομόναχος, αλλά, και πάλι, δεν ήθελα να πάμε ως εκεί όλοι μαζί. Διάλεξα δώδεκα άντρες, τους πιο ψυχωμένους, κι αφήνοντας τους υπόλοιπους πλάι στο πλοίο, προχωρήσαμε άκρη στη θάλασσα περπατώντας στην αμμουδερή παραλία.

Δεν ήμαστε ντυμένοι για πόλεμο. Κρατούσαμε μονάχα τα κοντά μας σπαθιά κρεμασμένα απ' το λουρί στους ώμους κι είχαμε πάρει μαζί μας ένα ασκί γεμάτο κρασί απ' την Ίσμαρο, απ' αυτό που μου 'χε κάνει δώρο ο ιερέας του Απόλλωνα, να το κάνουμε δώρο κι εμείς στον άγνωστο οικοδεσπότη που θα βρίσκαμε σε κείνο το νησί, έτσι όπως συνηθίζουν όταν πηγαίνουν ξένοι σε ξένο τόπο.

Ο ήλιος είχε ανατείλει στέλνοντας τις ακτίνες του πάνω μας, ζεστός, χαϊδευτικός. Τα πουλιά κελαηδούσαν πάνω στα δέντρα όταν φτάσαμε στο μαντρί και, περνώντας το, σταθήκαμε στην είσοδο της σπηλιάς που την τριγύριζαν πολυτρίχια και δάφνες.

Το βάθος της χανόταν μέσα στη σκοτεινιά. Το χώμα γύρω απ' την είσοδο ήταν σκουπισμένο απ' τις κοπριές, πατημένο σαν κάποιος να κοπανούσε πελώριους βράχους για να το κάνει ολόισιο και γυαλιστερό. Προχωρήσαμε.

Στην αρχή το σκοτάδι τριγύρω μάς φάνηκε πυκνό, ύστερα πήρε να ξεδιαλύνει σιγά σιγά καθώς συνηθίζαμε το φως που έμπαινε απ' έξω. Ήταν μια πέτρινη σπηλιά μέσα στα σπλάχνα του λόφου που έφτανε ως την παραλία.

Τίποτε δεν υπήρχε που να δείχνει πως κάποιος κατοικούσε εκεί. Τραπέζι, κρεβάτι ή σκαμνί. Μοναχά ένας σωρός από λυγαριές λίγο πιο μακριά απ' το μέρος όπου μάζευε την κοπριά απ' τα ζώα του ο ιδιοκτήτης της σκουπίζοντας το πάτωμα. Παρ' όλα αυτά, βασίλευε τάξη παντού. Στα πλεχτά καλάθια. Στις ξύλινες καρδάρες που

ήταν βαλμένες πλάι στα τοιχώματα. Καλάθια με πηγμένο τυρί και καρδάρες γεμάτες γάλα. Τόσο τεράστιες, όσο ήταν κι η σπηλιά και το μαντρί.

Για λίγη ώρα είχαμε απομείνει όλοι ακίνητοι, κοιτώντας γεμάτοι περιέργεια εκείνο τον παράξενο τόπο που φαινόταν κατοικία κάποιου ολότελα πρωτόγονου.

Ξαφνικά πρόσεξα μια ανησυχία στους συντρόφους μου.

–Πάμε να φύγουμε!

Δυο τρεις είχαν κιόλας φορτωθεί στους ώμους τους καλάθια με τυρί. Δεν μπορούσα να καταλάβω τι τους είχε πιάσει κι ήθελαν με τέτοια βιασύνη να φύγουν όλοι τους. Θα πρέπει να με είχε τυφλώσει κάποιος θεός και δεν έβλεπα πόσο παράξενα ήταν όσα βλέπαμε γύρω μας, πόσο μικροί φαινόμασταν μπροστά σε όλα εκείνα τα πελώρια. Η εξυπνάδα για την οποία καυχιόμουν πάντοτε με είχε προδώσει.

Είχα κοιτάξει άγρια τους συντρόφους μου δείχνοντάς τους καθαρά πως δεν υπήρχε περίπτωση να κλέψουμε και να φύγουμε. Τους μάλωνα, γιατί δεν μπορούσαν να σκεφτούν τι δώρα της φιλοξενίας θα παίρναμε από έναν οικοδεσπότη τόσο πλούσιο. Μπορεί να μην είχε να μας δώσει ασήμι ή χρυσό, μα θα μας έδινε άφθονο γάλα, που φαινόταν πως του περίσσευε, και τυρί. Θα μας έδινε ζωντανά που μας χρειάζονταν για τροφή σ' ένα ταξίδι που δεν ξέραμε πόσο μπορούσε να κρατήσει ακόμη.

Εκείνοι σώπαιναν. Έστερα μαζεύτηκαν όλοι μαζί και πήγαν και κάθισαν λίγο πιο κει απ' το σωρό της κοπριάς, κλείνοντας τα μάτια καρτερικά. Δεν ήξερα αν μ' αυτό ήθελαν να μου δείξουν ότι συμφωνούσαν μαζί μου ή πως ένιωθαν δυστυχισμένοι γιατί δεν μπορούσαν να κάνουν τίποτε άλλο παρά να με υπακούσουν, αλλά εγώ έκανα τον τυφλό και τον χαζό, εξακολουθούσα να τριγυρίζω μετρώντας την απεραντούνη της σπηλιάς με τα πόδια μου, και με το μυαλό μου την επιθυμία να γνωρίσω επιτέλους τον ιδιοκτήτη της και να φύγω κουβαλώντας τα δώρα που ήταν υποχρεωμένος απ' το νόμο του Δία να μου προσφέρει σαν φιλοξενούμενός του που ήμουν. Περιμέναμε λοιπόν.

Θα πρέπει να 'χα περάσει κάμποση ώρα χαζεύοντας τη σπηλιά, γιατί δε μου φάνηκε πως περιμέναμε πολύ, ή μπορεί και το ξάφνιασμα απ' τα βαριά πατήματα που ακούστηκαν απ' έξω να μ' έκανε να το ξεχάσω.

Η πελώρια πόρτα της σπηλιάς σκοτείνιασε καθώς κάτι την έκλεινε ολότελα σχεδόν, πριν αφήσει λεύτερο το χλωμό φως του σούρουπου να περάσει ξανά μέσα. Ένα δεμάτι ξύλα, τόσο μεγάλο που θα χρειάζονταν δύο αμάξια να το κουβαλήσουν, ήρθε να σωριαστεί πλάι στην είσοδο, λίγο πιο κει από δύο πόδια πελώρια σαν κολόνες ναού, του πιο ψηλού και του πιο μεγάλου απ' τους ναούς που γκρεμίσαμε στην Τροία.

Είχε χρειαστεί να σηκώσω το κεφάλι πολύ ψηλά για να δω σε ποιον ανήκαν εκείνα τα πόδια, κουράζοντας τα μάτια μου καθώς ταξίδευαν σ' ένα τεράστιο κορμί ντυμένο με αρνοπροβιές, για να σταματήσω σ' ένα κεφάλι το ίδιο τεράστιο, που έμοιαζε με θάμνο έτσι όπως ήταν σκεπασμένο, αχτένιστα γένια και μαλλιά που άφηναν ίσα ίσα να ξεχωρίσουν τα χείλη, η μύτη αυτού που το είχε κι ένα μάτι άγριο και μοναδικό καταμεσής στο στενό μέτωπό του!

Είχα ακούσει για τους Κύκλωπες, αυτούς τους μονόφθαλμους αγριάνθρωπους που ζούσαν σε σπηλιές χωρίς νόμους, χωρίς αρχηγούς, χωρίς να νοιάζονται ο ένας

για τον άλλο, ορίζοντας ο καθένας τη γυναίκα του και τα δικά του παιδιά μοναχά. Είχα ακούσει και για τον τόπο τους, όπου κανένας δεν έσπερνε, κανένας δε θέριζε ποτέ, κανένας δε νοιάστηκε να φτιάξει πλοία για να γνωρίσουν οι Κύκλωπες καινούριους τόπους, για να φέρουν έστω άλλους ανθρώπους από κει να τους δουλέψουνε. Όμως ούτε που μου 'χε περάσει απ' το μυαλό πως βρισκόμασταν στη χώρα τους.

Δίπλα μου δεν άκουγα τίποτε. Ούτε ανάσα ούτε φίθυρο. Οι σύντροφοί μου μαζί με τη φωνή θα είχαν κρατήσει και τον αέρα που φούσκωνε τα πνευμόνια τους. Ο τρόμος τούς τα 'χε παραλύσει. Μα μου φαίνεται πως για λίγο δεν ανάσαινα ούτε κι εγώ, προσπαθώντας να συνηθίσω ότι έβλεπα μπρος στα μάτια μου, προσπαθώντας να καταλαγιάσω το δικό μου φόβο, που ορμούσε γαντζώνοντας με τα μυτερά του νύχια την καρδιά μου.

Ο πελώριος εκείνος άντρας δε μας είχε δει έτσι όπως στεκόμασταν όλοι μαζί ακίνητοι, ζαρωμένοι στο βάθος της σπηλιάς και, μπάζοντας μέσα τις προβατίνες και τις γίδες, έκλεισε την είσοδό της με μια τεράστια πέτρα, αφήνοντας τα αρσενικά ζωντανά του κοπαδιού απέξω.

Τστερα άρχισε να κάνει τις δουλειές που κάνουν οι βοσκοί το δειλινό. Ν' αρμέγει τις γίδες και τις προβατίνες βάζοντας τα μωρά τους να θηλάσουν στην καθεμιά, να πήζει το μισό γάλα για να γίνει τυρί, κρατώντας το υπόλοιπο για να 'χει να πίνει.

Τον παρακολουθούσα εξακολουθώντας να μην τολμάω να κουνηθώ. Κανονικά θα 'πρεπε να βγω μπροστά του, έτσι θα 'κανε ο κάθε ξένος που περιμένει μέσα στο ίδιο του το σπίτι τον οικοδεσπότη του, όμως έμενα εκεί ακίνητος πλάι στους συντρόφους μου.

Μέσα στη σπηλιά, το φως που άφηνε να περνάει ο βράχος που χρησιμοποιούσε ο Κύκλωπας για πόρτα όλο και λιγόστευε. Έξω σίγουρα θα κόντευε να νυχτώσει. Τότε ήταν που τέλειωσε κι εκείνος τις δουλειές του. Λίγο πριν σκοτεινιάσει ολότελα στη σπηλιά. Σωριάζοντας ξύλα απ' το δεμάτι που 'χε κουβαλήσει, άναψε φωτιά για να φωτίσει και να ζεστάνει τη νύχτα του. Και τότε μας είδε!

Ως εκείνη την ώρα δεν είχα γυρίσει να κοιτάξω τους συντρόφους μου. Μα και να γύριζα, πάλι δε θα μπορούσα να διακρίνω τα χαρακτηριστικά τους στο μισοσκόταδο, όμως, καθώς οι κοκκινωπές ανταύγειες της φωτιάς απλώνονταν φωτίζοντας τις σκιές και τα σκοτάδια ολόγυρα, μπόρεσα να δω στα πρόσωπά τους μια αγωνία ακόμη μεγαλύτερη απ' αυτήν που έβλεπα μες στην κοιλιά του ξύλινου αλόγου καθώς μας κουβαλούσαν οι Τρώες μαζί του στην πόλη τους.

Δεν είμαι σίγουρος αν υπήρχε η ίδια έκφραση και στο δικό μου πρόσωπο, όμως στον Κύκλωπα δεν μπορεί παρά να δώσαμε αυτή την εικόνα ακριβώς. Μια χούφτα άνθρωποι ζαρωμένοι κοντά κοντά που ξεπρόβαλαν ξαφνικά απ' τις σκιές μέσα στο σπίτι του και στέκονταν ακίνητοι κοιτάζοντάς τον.

—Πώς βρεθήκατε εδώ εσείς, μωρέ;

Η φωνή του ήταν τόσο βροντερή, όσο θα περίμενε κανείς από έναν τέτοιο αγριάνθρωπο. Έκανε ένα πελώριο βήμα αφήνοντας τη φωτιά και μας πλησίασε. Μας κάρφωνε από ψηλά με το μοναδικό του μάτι, πεταρίζοντας πού και πού το βλέμμα στις γωνιές της σπηλιάς, μήπως υπήρχε κάποιος ακόμη από μας κρυμμένος εκεί πέρα.

—Τι είστε; Κλέφτες, πειρατές;

Η αγριοφωνάρα του γέμιζε τη σπηλιά. Αν υπήρχε έστω και μια τόση δα αμφιβολία πως ήμαστε καλοδεχούμενοι, είχε πάει τ' ανέμου, κατατρομαγμένη κι αυτή απ' τον ήχο εκείνης της φωνής, όμως εγώ, αφού ήμουν αρχηγός, δεν μπορούσα βέβαια να κάθομαι σαν τρομαγμένο σκαθάρι με δεμένη από φόβο τη γλώσσα μου. Άλλωστε γι' αυτή τη γλώσσα και τον τρόπο να καταφέρνει τους άλλους με τα λόγια καμάρωνα πάντα.

Ξεχωρίζοντας λοιπόν απ' τους άλλους, στάθηκα ακριβώς μπροστά στην πελώρια ποδάρα του.

—Είμαστε Έλληνες, απ' το στρατό του Αγαμέμνονα, που πήρε το κάστρο της Τροίας, διαδίδοντας ως τα πέρατα του κόσμου τη δόξα του και τη δόξα του στρατού που πολέμησε μαζί του εκεί, του απάντησα.

Είχα βάλει όση δύναμη μπορούσα και στη δική μου φωνή, κι ας μην πω βέβαια πώς ακουγόταν σε σύγκριση με τη φωνή του Κύκλωπα, μα στο κάτω κάτω υπήρχε μια ελπίδα να τον θαμπώσω με τη λάμψη του κουρσευτή μιας πολιτείας τόσο μεγάλης και δυνατής που μας τριγύριζε όλους τους Έλληνες. Έτσι κι αλλιώς δεν υπήρχε τίποτε άλλο για να τον κάνω να πάψει να μας κοιτάζει σαν μερμήγκια.

—Χάσαμε το δρόμο μας ταξιδεύοντας μ' ενάντιους ανέμους στις θάλασσες, συνέχισα, βλέποντας πως μ' άκουγε με προσοχή, και δε ζητάμε τίποτε άλλο παρά τη φιλοξενία που όρισε για όλους όσους βρέθηκαν μακριά απ' τον τόπο τους ο Δίας, ο πατέρας των ανθρώπων και των θεών που τους προστατεύει!

Τώρα, γέλιο ήταν αυτό που βγήκε μέσα από κείνο το δάσος από γένια, μουστάκια και μαλλιά που σκέπαζαν το στόμα του, μουγκρητό, δεν ξεχώρισα, για να πω την αλήθεια. Πάντως πρώτα ακούστηκε αυτό και μετά ξανά η αγριοφωνάρα του Κύκλωπα.

—Α, μα δε θα 'σαι με τα καλά σου, μου φαίνεται! Ή έρχεσαι από πολύ μακριά. Γιατί αλλιώς θα 'ξερες πως οι Κύκλωπες δε φοβούνται ούτε το Δία ούτε κανέναν άλλο θεό. Κι αν είναι να φιλοξενήσω κάποιον, θα το κάνω μόνο και μόνο γιατί θα μου κάνει κέφι εμένα!

Κατάπια το σάλιο που 'χε σταθεί στο μισάνοιχτο στόμα μου. Είχε παγώσει ένα χαμόγελο εκεί. Δε χρειαζόταν να 'ναι ξεχωριστά έξυπνος κανείς για να καταλάβει πως τα ευγενικά πράγματα κι ανάμεσά τους η φιλοξενία δεν μπορεί να ήταν απ' αυτά που θα έκανε για το κέφι του ένας τέτοιος τρομαχτικός άνθρωπος κι ανάγκαζα το μυαλό μου να σκεφτεί τι καινούριο θα μπορούσα να του πω για να μη μας κοιτάζει έτσι άγρια τουλάχιστον.

—Και το πλοίο σας; Οι σύντροφοί σας;

Τον άκουσα που το ρωτούσε αυτό και για πρώτη φορά απ' τη στιγμή που τον είδα αναθάρρησα. Κανένας δε ρωτάει τέτοια πράγματα κοιτάζοντας έτσι άγρια. Ο Κύκλωπας ήταν ανόητος, τουλάχιστον! Κι επειδή θα 'πρεπε να 'μουν πιο ανόητος από κείνον εγώ για να του πω την αλήθεια, άρχισα να του αραδιάζω ένα σωρό φευτιές, για το πλοίο μας που ναυάγησε τάχα, για την τρικυμία που μας πέταξε ως εκεί, για τον τρόπο που γλιτώσαμε κολυμπώντας μέχρι να φτάσουμε στη στεριά ζωντανοί μονάχα εμείς. Όλοι όλοι όσοι έβλεπε μπροστά του.

Ήμουν έτοιμος να χαρώ πως τον ξεγέλασα, να ελπίσω ότι κάτι θα γινόταν και θα κατάφερνα να την ξεπεράσω κι αυτή την κακοτοπιά, όταν εκείνος έσκυψε προς το μέρος μας.

Ήταν παράξενο πόσο γρήγορα μπορούσε να κινείται ένα πλάσμα τόσο πελώριο. Ούτε που πρόλαβα να δω πώς άρπαξε τους δύο συντρόφους μου. Μέσα σε μια στιγμή άκουσα τα ουρλιαχτά τους και τους είδα ψηλά, στον αέρα, πάνω απ' το κεφάλι μου, τα χέρια και τα πόδια τους χτυπούσαν απελπισμένα ανάμεσα στα πελώρια δάχτυλα του Κύκλωπα. Είδα το μοναδικό του μάτι να γελάει κοροϊδευτικά κι ύστερα άκουσα το γδούπο πλάι μου και πλάι στους υπόλοιπους συντρόφους, που δεν είχαν φωνή να ουρλιάζουν απ' τον τρόμο βλέποντας δύο από μας να γίνονται κοιμάτια καθώς τους πετούσε ο Κύκλωπας στο πάτωμα της σπηλιάς.

Ύστερα ο τρόμος έγινε φρίκη, καθώς εκείνο το τέρας, βγάζοντας ευχαριστημένα μουγκρητά, άρχισε να τους καταβροχθίζει μπρος στα μάτια μας, που δεν μπορούσαν να πιστέψουν αυτό που έβλεπαν.

Ωσπου δεν έμεινε τίποτε πάνω στο πάτωμα της σπηλιάς εκτός απ' τα ματωμένα σημάδια που άφησαν εκείνοι οι άμοιροι, που φαίνεται ήταν αρκετοί για να χορτάσει ο Κύκλωπας την πείνα του, γιατί, σαν να 'χε χάσει κάθε ενδιαφέρον για μας τους υπόλοιπους, μας γύρισε ύστερα την πλάτη πλησιάζοντας πάλι τη φωτιά, κι αφού ήπιε γέρνοντας κάμποσες απ' τις καρδάρες με το γάλα στο ματωμένο στόμα του, έπεσε ανάμεσα στα ζωντανά του να κοιμηθεί.

Τότε η πρώτη μου σκέψη πήγε στο σπαθί που κρεμόταν πάντα στο πλευρό μου κι ο Κύκλωπας δεν του 'χε δώσει καν σημασία. Αυτό το σπαθί ήξερε να πολεμάει κι εγώ δε θα καθόμουν βέβαια να τον βλέπω να καταβροχθίζει τους συντρόφους μου.

Απ' τους άλλους δεν μπορούσα να περιμένω και πολλά πράγματα. Τους έβλεπα κάτασπρους απ' τη φρίκη στην ανταύγεια της φωτιάς που χώνευε σιγά σιγά. Δε θα μπορούσαν να 'χουν σταθερό χέρι να κρατήσουν σπαθί, ακόμη και το τρεμούλιασμά τους ήταν ικανό να ξυπνήσει τον Κύκλωπα καθώς θα πλησίαζαν. Όμως εγώ μπορούσα! Θα ορμούσα μονάχος μου και θα τον σκότωνα! Έτσι κι αλλιώς ο αρχηγός ήμουν εγώ. Εγώ τους είχα παρασύρει, εγώ ήμουν η αιτία που βρεθήκαμε φυλακισμένοι εκεί μέσα.

Είχα τραβήξει κιόλας το σπαθί κι ετοιμαζόμουν να προχωρήσω προς το μέρος όπου κοιμόταν ο μονόφθαλμος αγριάνθρωπος, όμως κάτι υπήρχε μέσα μου που μου δυσκόλευε τις κινήσεις κάνοντας τα βήματά μου βαριά. Ήξερα πως δεν ήταν ο τρόμος. Κάτι υπήρχε λάθος σ' ότι σκόπευα να κάνω, μα ταραγμένος, αγριεμένος ακόμη απ' αυτό που είχε συμβεί, δεν μπορούσα να ξεκαθαρίσω τι.

Κοίταξα ολόγυρα τη σπηλιά καθώς σκεφτόμουν απ' την αρχή την απόφασή μου. Το σχέδιο μου άρεσε. Θα πλησίαζα σιγά σιγά, προσέχοντας να μην ταράξω τα πρόβατα τριγύρω του. Θα τον κάρφωνα στην κοιλιά με το σπαθί. Και θα τον σκότωνα! Ύστερα θα βγαίναμε όλοι απ' τη σπηλιά τρέχοντας να φτάσουμε όσο πιο γρήγορα γινόταν στο πλοίο μας, γιατί δεν ήταν να 'χεις εμπιστοσύνη σ' έναν τόπο σαν κι εκείνο και τους κατοίκους του. Οι άλλοι Κύκλωπες σίγουρα θα 'ταν το ίδιο «φιλόξενοι» με αυτόν που είχαμε την κακή τύχη να βρεθούμε μπροστά του.

Κι εκεί, πάνω στη δεύτερη φορά που σκεφτόμουν το σχέδιο, καθώς το βλέμμα μου τριγύριζε τη σπηλιά, κατάλαβα τι ήταν εκείνο το αόριστο που έμπαινε εμπόδιο στο να το ξεκινήσω. Θα τρέχαμε έξω. Ναι, μα το Δία, θα τρέχαμε, μα μονάχα αν ήμαστε ποντίκια ή φίδια, για να μπορέσουμε να τρυπώσουμε κάτω απ' τις χαραμάδες που άφηνε η πέτρινη πόρτα στη σπηλιά του Κύκλωπα. Αυτή που δε θα

μπορούσαν να την τραβήξουν ούτε κι είκοσι δύο αμάξια με τέσσερις τροχούς το καθένα τους. Όσο υπήρχε εκείνος ο βράχος, με σκοτωμένο ή ζωντανό τον Κύκλωπα είμαστε το ίδιο καταδικασμένοι!

Όσο σκεφτόμουν, δεν πρόσεχα τους συντρόφους πλάι μου. Όταν κατάλαβα πως έκλωθα τόση ώρα ένα σχέδιο μάταιο, γύρισα και τους κοίταξα. Θα πρέπει να 'χαν καρφωμένα όλη αυτή την ώρα τα μάτια τους πάνω μου, βαραίνοντάς με ακόμη πιο πολύ με την ευθύνη που 'χα για τη ζωή του καθένα τους, αφού ήμουν αρχηγός τους.

Ήξερα πάντα να λέω λόγια παρηγοριάς, μα εκείνη τη φορά βγαίνανε δύσκολα απ' το στόμα μου. Παρ' όλα αυτά, ανέβηκα σε μια πέτρα που ξεχώριζε λίγο απ' τα τοιχώματα της σπηλιάς και προσπάθησα να 'μαι πάλι ο ίδιος Οδυσσέας που είναι ικανός να βρει τον τρόπο να ξεπεράσει ακόμη και τα πιο δύσκολα εμπόδια. Δεν πρέπει να 'μουνα πολύ καλός, δεν παύω να 'μαι άνθρωπος κι εγώ, και δεν είχα πολλή εμπιστοσύνη στον εαυτό μου για το τι μπορούσα να καταφέρω εκεί πέρα. Όμως μιλούσα στους συντρόφους μου προσπαθώντας να τους δώσω κουράγιο, ώσπου οι πρώτες σαϊτιές απ' το φως της μέρας άρχισαν να τρυπώνουν ανάμεσα στις χαραμάδες που άφηνε η πέτρινη πόρτα στη σπηλιά του Κύκλωπα, και τότε ξύπνησε κι αυτός να κάνει τις δουλειές που κάνουν οι βοσκοί με το χάραμα, ν' ανάψει φωτιά και ν' αρμέξει το κοπάδι του. Τις ίδιες με το φριχτό που 'χε κάνει λίγο πριν πέσει η νύχτα. Ν' αρπάξει άλλους δύο από μας και χτυπώντας τους στο πάτωμα να τους φάει με τον ίδιο τρόπο.

Τοπέρα τον είδαμε να σηκώνει το βράχο απ' την πόρτα σαν να 'τανε βότσαλο και, σφυρίζοντας στο κοπάδι του να τον ακολουθήσει, βγήκε έξω απ' τη σπηλιά βάζοντάς τον ξανά στην ίδια θέση.

Είχαμε μείνει εννιά πια φυλακισμένοι στη σπηλιά κι εγώ σκεφτόμουν πως κερδίσαμε χρόνο ως το σούρουπο μονάχα. Μπροστά στο φόβο, το μυαλό του ανθρώπου δουλεύει πολύ πιο γρήγορα κι εγώ ένιωθα το δικό μου να κάνει σαν τρελό.

Οι σύντροφοί μου, παγωμένοι ακόμη απ' τον τρόμο, σώπαιναν. Ξαφνικά πρόσεξα πως τα βλέμματά τους ήταν καρφωμένα στο ασκί με το κρασί που μάταια είχαμε κουβαλήσει ως εκεί να το κάνουμε δώρο στο «φιλόξενο» οικοδεσπότη μας. Το βλέπανε, φαίνεται, σαν παρηγοριά. Όμως αλίμουνο αν τους άφηνα να το πιουν και να μεθύσουν. Ο άνθρωπος ξεχνάει μεθώντας, μα χάνει κάμποση απ' τη δύναμή του και κάθε λογική!

Μου φαίνεται πως τινάχτηκα την ώρα που το σκέφτηκα αυτό τόσο πολύ, που, αν ήταν στα συνηθισμένα ανθρώπινα μέτρα, θα έφτανα ως τη στέγη εκείνου του παράξενου σπιτιού. Αυτό το κατάλαβα κι εγώ, μα μου το θύμιζαν κάθε τόσο αργότερα οι σύντροφοί μου.

Το κρασί! Είχα σκεφτεί το κρασί απ' την Ίσμαρο. Το πιο καλό απ' όσα είχε ο ιερέας του Απόλλωνα, φυλαγμένο να το ξέρει μονάχα εκείνος, η γυναίκα του και μια κελάρισσα. Είκοσι κούπες νερό έριχνες κι απ' αυτό μια κούπα μοναχά, κι ευωδίαζε ο τόπος ολόγυρα. Δεν ήταν δύσκολο να φανταστεί κανείς τι θα γίνονταν αν το έπινε ανέρωτο κάποιος.

Και δε σκεφτόμουν τους συντρόφους μου βέβαια ούτε ήταν τιμή ν' αποφασίσω να τους στείλω αναίσθητους απ' το πιοτό στο θάνατο. Άλλο είχε αρχίσει να σχηματίζεται στο μυαλό μου εκείνη την ώρα.

Κοίταξα πάλι με καινούριες ελπίδες ολόγυρα. Αφημένο πλάι στο σωρό με την κοπριά υπήρχε ένα ξύλο κομμένο από ελιά, τόσο μεγάλο, που θα μπορούσε να 'ναι κατάρτι για πλοίο με είκοσι κουπιά απ' αυτά που αρμενίζουν φορτωμένα πραμάτειες τις θάλασσες. Τέτοιο το νομίσαμε όταν το είδαμε μπαίνοντας στη σπηλιά το προηγούμενο πρωί. Τώρα όμως ξέραμε πως μάλλον το 'χε αφήσει εκεί ο Κύκλωπας να ξεραθεί για να το χρησιμοποιήσει σαν ραβδί να οδηγεί στη βοσκή τα γίδια και τα πρόβατά του.

Αυτό το ξύλο και το κρασί ήταν τα δυο βασικά μέρη απ' το σχέδιο που όλο και γινόταν πιο ξεκάθαρο στο μυαλό μου. Κόβοντας ένα μεγάλο κομμάτι του, το 'δωσα στους συντρόφους μου να το πελεκήσουν. Υστερα το έξυσα μπροστά με το σπαθί, να γίνει μυτερό. Κι αφού σκλήρυνα αυτή τη μύτη στη φωτιά, τους φώναξα να τους εξηγήσω το σχέδιό μου.

Ήταν ένα σχέδιο που δε γινόταν να το καταφέρω μοναχός, σαν της προηγούμενης νύχτας, να σκοτώσω εκείνο το τέρας με το σπαθί. Έπρεπε να 'χω και ψύχραιμους άντρες για να με βοηθήσουν. Τέσσερις άντρες κι ο πέμπτος εγώ, που τους βγάλαμε βάζοντας κλήρο ανάμεσά μας. Αφού είπαμε όλα όσα είχαμε να πούμε, κάτσαμε ο ένας πλάι στον άλλο σιωπηλοί. Δε θέλαμε να σκεφτόμαστε τι θα γινόταν όταν θα γύριζε απ' τη βοσκή ο Κύκλωπας. Το μόνο που σκεφτόταν σίγουρα ο καθένας από μας ήταν το σχέδιο. Κι ότι θα ήταν ανάμεσα σε κείνους που θα γλίτωναν απ' τα χέρια του κι αυτή τη φορά, για να μπορέσουν, αν πετύχαινε, να το σκάσουν από κει μέσα.

Έτσι μας βρήκε το σούρουπο κι ακούσαμε τον Κύκλωπα να 'ρχεται βροντοχτυπώντας τις ποδάρες του καθώς έμπαζε πάλι μέσα το κοπάδι. Χωρίς να μας δώσει σημασία, έκλεισε πίσω του την πέτρινη πόρτα κι άρχισε να πηγανοέρχεται για τις δουλειές του δειλινού.

Υστερα, όταν τέλειωσε, έκανε ξανά αυτό που περιμέναμε με τόση φρίκη όλοι μας. Άρπαξε δύο από μας και χτυπώντας τους κι αυτή τη φορά στο πάτωμα τους καταβρόχθισε.

Εμείς, όσοι είχαμε απομείνει ζωντανοί, νιώθαμε τώρα ακόμη πιο αποφασισμένοι να εφαρμόσουμε το σχέδιο, που ήταν η μοναδική μας ελπίδα.

Κοιταχτήκαμε όλο σημασία κι εγώ τότε έσκυψα, γέμισα ξέχειλη μια ξύλινη κούπα κρασί και, προχωρώντας προς το μέρος του Κύκλωπα που ετοιμαζόταν να κοιμηθεί, την άπλωσα προς το μέρος του.

Δε θυμάμαι ακριβώς τι του είπα εκείνη τη στιγμή. Κάτι για το δώρο που του είχαμε φέρει για να μας σπλαχνιστεί και να μας στείλει πίσω στον τόπο μας, για το κρασί που του το έδινα μήπως κι αλλάξω τη γνώμη του να μας αφανίσει όλους.

Εκείνος πήρε την κούπα και χωρίς λέξη κατέβασε το κρασί με μια ρουφηξιά, σαν να μη με είχε ακούσει καν. Έτσι μου φάνηκε στην αρχή. Υστερα, σκύβοντας προς το μέρος μου, άπλωσε την άδεια κούπα να του τη γεμίσω πάλι.

–Βγάζει κι ο δικός μας τόπος κρασί, μου είπε, μα αυτό που κουβάλησες, ξένε, είναι πιοτό για θεούς μοναχά!

Μια έκφραση ευχαρίστησης είχε απλωθεί σε κείνο το κακάσχημο άγριο πρόσωπο. Είχε βγάλει τη γλώσσα κι έγλειψε τις τελευταίες σταγόνες απ' τα χείλια του περιμένοντας να του δώσω κι άλλο.

—Κι εσένα, ξένε, σου αξίζει ένα δώρο γι' αυτό! συνέχισε Ξένε; Στ' αλήθεια, δε μου 'πες τ' όνομά σου ακόμη!

Αν ήμουν ανόητος, ίσως και να τον πίστευα. Μαλακώνει το κρασί τις καρδιές και τις αποφάσεις των ανθρώπων. Όμως κάποιος που τρώει ανθρώπους δεν μπορεί να λογαριάζεται ανθρωπος βέβαια. Κι εγώ δεν μπορούσα να 'χω καμιά εμπιστοσύνη στον Κύκλωπα.

Γι' αυτό, γεμίζοντας ξανά και ξανά την κούπα κρασί, του την έδινα, κι έτσι όπως έβλεπα το μοναδικό του μάτι να γυαλίζει θολωμένο απ' το πιοτό προσμένοντας μια απάντηση σ' αυτό που με είχε ρωτήσει, τον κοίταξα κάποια στιγμή όσο μπορούσα πιο θαρρετά και, σαν να 'ταν το πιο συνηθισμένο όνομα στον κόσμο ολόκληρο, του απάντησα:

—Τ' όνομά μου είναι Κανένας!

Μέσα στο λαιμό του ένα γέλιο γουργούρισε κατρακυλώντας μαζί με το κρασί. Του 'χε φανεί παράξενο, αλλά ήταν πολύ μεθυσμένος για να το καλοσκεφτεί.

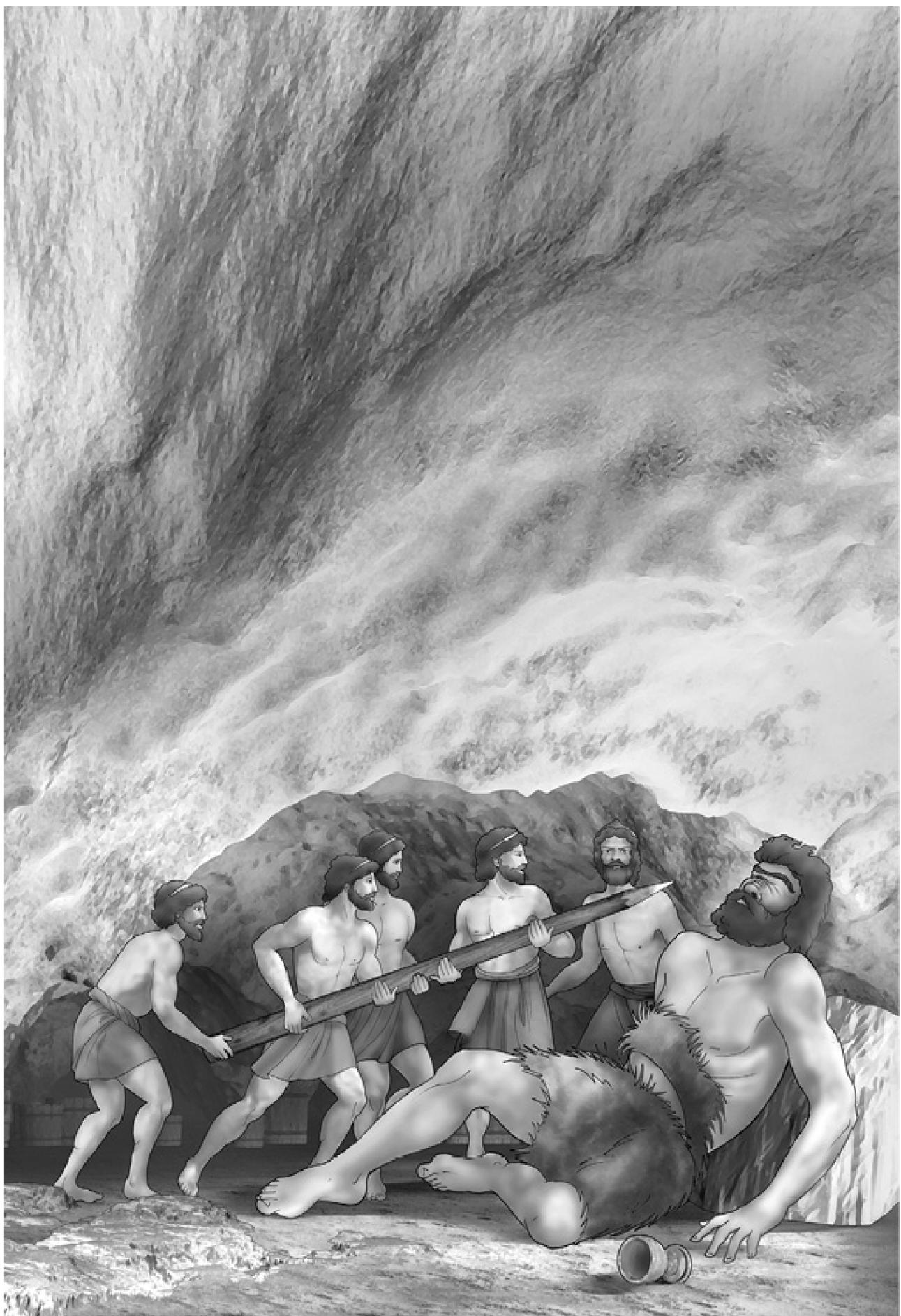
—Ε λοιπόν, εσένα, Κανένα, με το δώρο σου, θα σου κάνω κι εγώ το δώρο να σε φάω τελευταίο! μου είπε.

Είχε την κακία να παίζει με τον πόνο μου; Το θεωρούσε δώρο αληθινά; Αδύνατον ακόμη και τώρα να το ξεδιαλύνω. Οι τελευταίες του λέξεις είχαν πνιγεί σ' ένα πελώριο χασμουρητό. Το μοναδικό του μάτι, μισόκλειστο κιόλας, έκλεισε ολότελα πριν ακόμη τεντωθεί πάνω στις λυγαριές που του χρησίμευαν για στρώμα, ξερός απ' το μεθύσι, τραντάζοντας τη σπηλιά με κάτι άγρια ροχαλητά.

Έχω δει μεθυσμένους στη ζωή μου, μα πιο άγριο, πιο αηδιαστικό μεθυσμένο δεν είχα συναντήσει απ' αυτόν, κι αν βάλετε την οργή για ό,τι μου 'χε κάνει, καταλαβαίνετε το μίσος και τη μανία μου. Το μίσος και τη μανία όλων μας δηλαδή, να τον τιμωρήσουμε για ό,τι είχε κάνει και να γλιτώσουμε κι απ' τα χέρια του βέβαια.

Πριν προλάβω να το πω στους συντρόφους μου, εκείνοι είχαν ξετρυπώσει το μυτερό ξύλο απ' την κοπριά. Το πήρα και το πύρωσα στη θράκα που άναβε πάντα καταμεσής της σπηλιάς, τόσο που να κοκκινίσει σαν φωτιά η άκρη του. Έβλεπα τους συντρόφους μου το ίδιο αποφασισμένους με μένα, μα χρειαζόταν πολύ κουράγιο για να κάνουμε αυτό που είχαμε σχεδιάσει. Όμως το δικό μου κουράγιο περίσσευε καθώς το θέριευε ο θυμός και καθοδηγώντας τους πλησιάσαμε τον Κύκλωπα αλαφροπατώντας κι οι πέντε.

Άδικα όμως παίρναμε τόσες προφυλάξεις. Εκείνος ήταν τόσο μεθυσμένος, που δε θα έπαιρνε είδηση ακόμη κι αν χοροπηδούσαμε ουρλιάζοντας τριγύρω του. Τον πλησιάσαμε λοιπόν, κι έτσι όπως ενώνουν οι κωπηλάτες τις δυνάμεις τους για να ταξιδέψουν το πλοίο με τα κουπιά, με την ίδια ακριβώς κίνηση, καρφώσαμε το ξύλο καταμεσής στο μοναδικό του μάτι.

Ο πόνος που θα ξυπνούσε όχι μεθυσμένο, μα ακόμη κι απ' τον ύπνο του θανάτου
κάποιον, τρόνταξε το πελώριο κορμί του Κύκλωπα βγαίνοντας απ' το στόμα του

μ' ένα τέτοιο ουρλιαχτό, που νόμιζες πως θα γκρέμιζε τους τοίχους της σπηλιάς. Η ανάσα του, που είχε τη βαριά μυρωδιά του κρασιού, μας πέταξε μακριά σαν ανεμοστρόβιλος, σκορπίζοντάς μας σαν να ήμαστε από άχυρο στο πέτρινο πάτωμα ζαλισμένους, τρέμοντας απ' το φόβο γι' αυτό που είχαμε κάνει. Γιατί δε θα υπήρχε άνθρωπος που να μην τον πιάσει τρόμος μπροστά στο άγριο θέαμα του πελώριου Κύκλωπα, που είχε σηκωθεί όρθιος έχοντας πάντα καρφωμένο το ξύλο στο μάτι του, με το πρόσωπο και τα γένια και το στήθος του γεμάτα αίματα, να παραπατάει ουρλιάζοντας σπαραχτικά, γκρεμίζοντας και τσαλαπατώντας ό,τι υπήρχε μπροστά στα τυφλά του βήματα. Καρδάρες και πλεχτά καλάθια γεμάτα τυρί, πρόβατα και κατσίκια που έτρεχαν πανικόβλητα από δω κι από κει, έτσι όπως τα χεράκια της θάλασσας απ' το ήσυχο νυχτερινό αναμάσημα του χορταριού που είχαν βισκήσει το πρωί στα λιβάδια.

Κι όλο ούρλιαζε ο Κύκλωπας καλώντας σε βοήθεια τους άλλους Κύκλωπες, ενώ προσπαθούσε να τραβήξει το ξύλο που του είχαμε καρφώσει, ώσπου τα κατάφερε τελικά και τότε ήταν ακόμη πιο τρομαχτικός, με κείνη την κατάμαυρη ματωμένη τρύπα που έμοιαζε μικρή σπηλιά καταμεσής στο μέτωπο, στη θέση που το μοναδικό του μάτι αγρίευε κάποτε φάχνοντάς μας τριγύρω.

Μα τώρα, όσο κι αν έφαχνε, δε θα μπορούσε να μας βρει. Όσο πελώριος κι αν ήταν, η δύναμή του δεν του χρησίμευε σε τίποτε. Μας ήταν πολύ εύκολο να του ξεφεύγουμε έτσι μικροσκοπικοί που ήμαστε εμείς σε σύγκριση με την τεράστια σπηλιά, γεμάτη τόσες γωνιές και βαθουλώματα, που θα μπορούσε να κρύψει δέκα φορές περισσότερους απ' όσους είχαμε απομείνει εκεί μέσα.

Τα ουρλιαχτά του αντιβούλιζαν στα πέτρινα τοιχώματα καθώς μας έφαχνε, όμως η φασαρία που ακούστηκε σε λιγάκι έξω απ' τη σπηλιά ήταν τόση, που κατάφερε να τα σκεπάσει.

Ποιος ξέρει πόσοι Κύκλωπες είχαν μαζευτεί, γιατί έκαναν τόση φασαρία, όση δεν έκανε ούτε ίσως ο στρατός των Αχαιών όταν ορμούσε να πολεμήσει στην πεδιάδα της Τροίας.

Ο δικός μας Κύκλωπας τους είχε ξεσηκώσει μέσα στον ύπνο τους. Τον ρωτούσαν «Τι τρέχει, Πολύφημε;», έτσι ήταν τ' όνομά του. «Ποιος σε πείραξε;», Αν μπήκαν κλέφτες μέσα στη σπηλιά. Κι εκείνος απαντούσε:

—Ο Κανένας μ' έφαγε, αδέρφια! Ο Κανένας!

Αν ήμαστε σε καλύτερη θέση, σίγουρα θα γελούσαμε με την καρδιά μας, όμως ποιος είχε όρεξη να γελάσει με τέτοιους δράκους τριγύρω του; Και το καλό για μας ήταν πως ούτε κι εκείνοι είχαν όρεξη για πολλά πολλά. Γιατί πού να φανταστούν βέβαια οι άλλοι Κύκλωπες πως ο «Κανένας» που τους φώναζε ο Πολύφημος πως τον έφαγε «όχι με αντρειοσύνη αλλά με μπαμπεσιά» ήταν στ' αλήθεια κάποιος με σάρκα και κόκαλα! Και θυμωμένοι που τους είχε χαλάσει την ησυχία, πιστεύοντας πως είχε τρελαθεί, άρχισαν να ξεμακραίνουν πάλι όλοι μαζί μουρμουρίζοντας αγανακτισμένοι πως, αν ήθελε βοήθεια, ας τη γύρευε απ' τον πατέρα του τον Ποσειδώνα.

Είχαμε απομείνει πάλι ολομόναχοι στη σπηλιά, ο Κύκλωπας Πολύφημος κι εμείς, τυλιγμένοι μέσα στο μισοσκόταδο που, καθώς ξημέρωνε, έπαιρνε σιγά σιγά να ξεθωριάζει.

Η πέτρινη πόρτα μάς έκλεινε πάντα το δρόμο της φυγής. Ο Κύκλωπας, που είχε κουραστεί να μας ψάχνει, πήγε εκεί. Τράβηξε το βράχο ελευθερώνοντας το άνοιγμα κι έκατσε με τα χέρια απλωμένα μπροστά, ξέροντας πως αργά ή γρήγορα ήμαστε αναγκασμένοι να πλησιάσουμε εκεί πέρα.

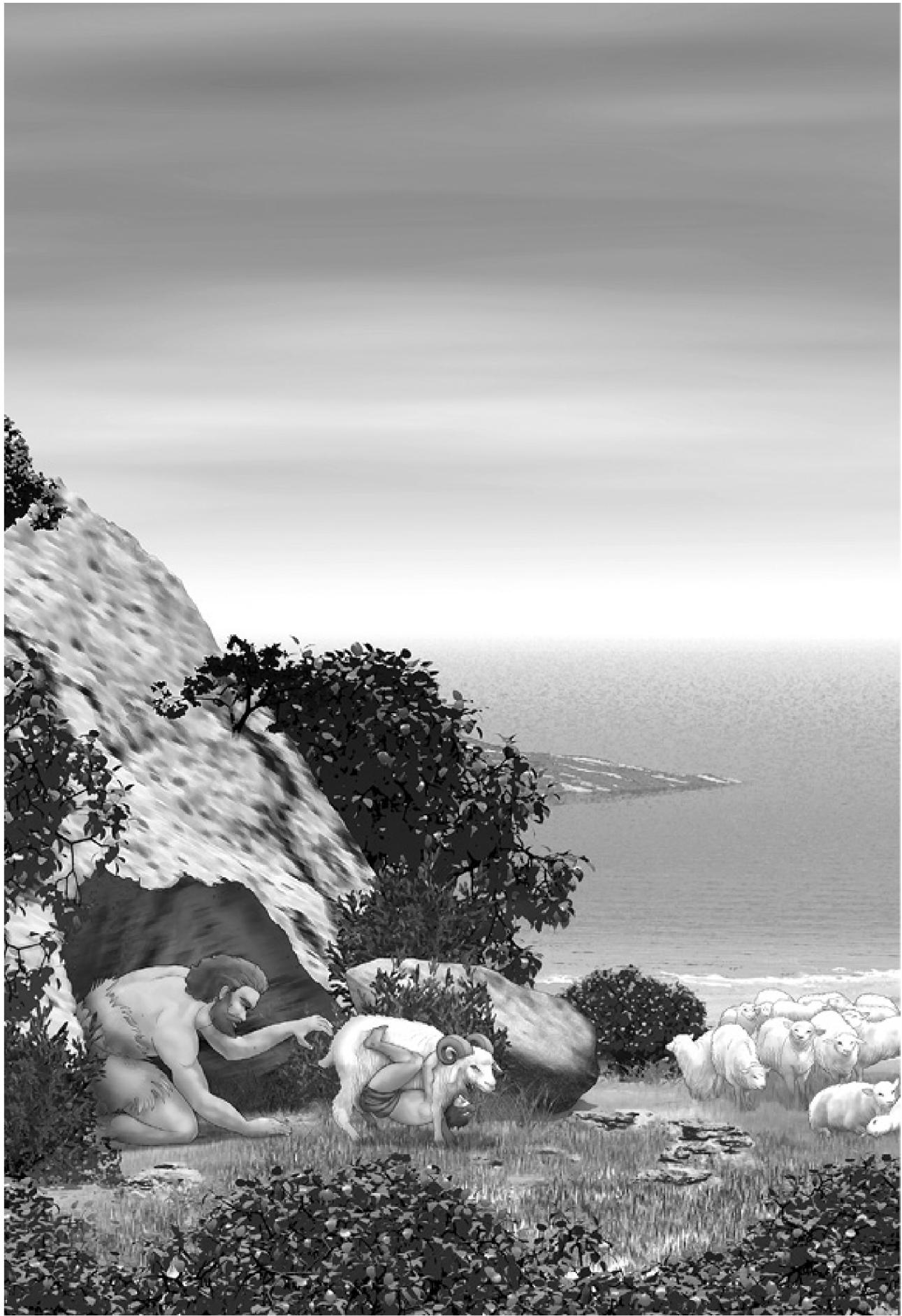
Τα μαντρισμένα ζωντανά, που είχαν αρχίσει να ησυχάζουν απ' την αναστάτωση που έφεραν τα ουρλιαχτά και τα ποδοβολητά ανάμεσά τους, τον τριγύρισαν και, καθώς ήταν η ώρα τους να πάνε πια στη βοσκή, άρχισαν να περνάνε ανάμεσα στ' απλωμένα χέρια του για να πάρουν το δρόμο που οδηγούσε στα λιβάδια.

Εκείνος, χωρίς να πάψει να βογκάει και να καταριέται τον Κανένα που τον τύφλωσε, έψαχνε τις ράχες τους μήπως κάποιος από μας ξέφευγε μπλεγμένος ανάμεσά τους. Μα τώρα πια, έτσι τυφλός που ήταν, ήταν εύκολο να τον ξεγελάσουμε.

Αποβραδίς είχα προσέξει τις λυγαριές που είχε αντί για στρώμα o Κύκλωπας. Άρχισα να δένω μ' αυτές μεταξύ τους τρία τρία τα μεγαλύτερα κριάρια και κάτω απ' την κοιλιά του μεσαίου κριαριού έδενα κάθε φορά κι έναν απ' τους συντρόφους μου. Υστερα τ' άφηνα ελεύθερα.

Τα πυκνά μαλλιά των κριαριών έκρυβαν τις λυγαριές και τους άντρες, που, κρατώντας την ανάσα τους χωμένοι κάτω απ' τις κοιλιές, άρχισαν να περνάνε ένας ένας κάτω απ' τα ανοιχτά χέρια του Κύκλωπα χωρίς να μπορεί να τους καταλάβει. Κάθισα εκεί ώσπου είδα και τον τελευταίο απ' τους συντρόφους μου να βγαίνει στην αυλή μπροστά απ' τη σπηλιά, και τότε αποφάσισα πως ήρθε κι η σειρά η δική μου.

Ήξερα πως όταν θα περνούσαν όλοι μπροστά απ' τον Κύκλωπα δε θα υπήρχε κανένας να με δέσει εμένα κάτω από κάποια κοιλιά. Γι' αυτό κρατούσα όλη την ώρα το μεγαλύτερο απ' τα κριάρια του Κύκλωπα, αυτό που οδηγούσε το κοπάδι στη βοσκή. Ήταν τόσο μεγάλο, που ταίριαζε ολότελα στον αφέντη του.

Τάζοντας θυσίες στο Δία, λοιπόν, χώθηκα κάτω απ' την κοιλιά του γαντζώνοντας τα δάχτυλα στα πυκνά του μαλλιά, σφίγγοντας όπως όπως τα πόδια, μαζεμένος

για να κρυφτώ όσο γινόταν καλύτερα. Μα κανένα κριάρι, ακόμα και τόσο μεγάλο, δεν είναι συνηθισμένο να κουβαλάει άνθρωπο, και το βάρος μου έκανε το βήμα του αργό, σαν κουρασμένο, σαν δισταχτικό, ασυνήθιστο βάδισμα για το ζωντανό εκείνο.

Καθισμένος μπρος στην είσοδο της σπηλιάς, ο Κύκλωπας ένιωσε την παρουσία του κριαριού καθώς ψηλάφιζε τις ράχες των ζώων που περνούσαν από μπροστά του. Αν μου το λέγανε, δε θα το πίστευα ποτέ πως εκείνος ο ίδιος Κύκλωπας, που έτρωγε ανθρώπους για κολατσιό, θα μπορούσε να νιώσει για κάτι τρυφερότητα. Όμως μόλις άγγιξε τη ράχη του ζωντανού, μόλις γνώρισε ποιο είναι, τα δάχτυλά του, μεγάλα σαν κλαριά δέντρου, χώθηκαν ανάμεσα στα μαλλιά χαϊδεύοντας τη ράχη του.

Έμοιαζε να 'χει βρει το σύντροφο, το φίλο που δεν υπήρχε να τον συμπονέσει ανάμεσα στους Κύκλωπες. Κι όλο χάιδευε το κριάρι λέγοντάς του τον πόνο του ανάμεσα σε βογκητά. Του έλεγε για τον Κανένα που τον τύφλωσε, αυτόν που περίμενε ξέροντας από μια προφητεία πως θα 'ρθει κάποτε, μα τον φανταζόταν σαν τον ίδιο κι ακόμη πιο ψηλό και δυνατό, όχι ένα τόσα δα χαμένο κορμί! Έτσι του είχα φανεί όταν με πρωτοείδε!

Είχε παρεξηγήσει το βαρύ βάδισμα του κριαριού που με κουβαλούσε, νομίζοντας πως δεν έτρεχε όπως πάντα μπροστάρης του κοπαδιού στη βοσκή από λύπη για τον αφέντη του που τον τύφλωσαν. Μονάχα που, όπως του 'λεγε ο Κύκλωπας, αλίμονο, δεν είχε μιλιά, να του μαρτυρήσει πού κρυβόταν εκείνος ο καταραμένος ο Κανένας, για να τον αρπάξει στα χέρια του και να τον τσακίσει, μήπως βρει τουλάχιστον με την εκδίκηση ανακούφιση στους πόνους του, παρηγοριά στο κακό που είχε πάθει!

Κρυμμένος τον άκουγα κι έλεγα πως τώρα θα πάνε παρακάτω εκείνα τα σκληρά χέρια με τα βρόμικα δάχτυλα! Τώρα θ' αγγίξουν τα δικά μου. Το κορμί, τα πόδια μου! Κι ούτε τολμούσα να σκεφτώ τι ήταν να γίνει μετά.

Όμως ο Δίας δεν είχε θελήσει κακό για μένα εκείνη τη φορά. Κι ο Κύκλωπας, σπρώχνοντας μαλακά το ζωντανό προς την έξοδο, ήταν σαν να ξεπροβόδιζε κι εμένα με τις ευχές του για τη σωτηρία και την ελευθερία.

Όταν το κριάρι προχώρησε κάμποσο μακριά απ' την πέτρινη είσοδο με τις δάφνες σέρνοντας σχεδόν τα πόδια του κάτω απ' το βάρος μου, τότε πια ήσυχα ξεγαντζώθηκα απ' την κοιλιά του κι εγώ. Χώθηκα ανάμεσα στο κοπάδι για να λύσω τους συντρόφους που περίμεναν τρέμοντας απ' την αγωνία και τη χαρά, θέλοντας να πιστέψουν πως είχαν γλιτώσει, μα χωρίς να 'χουν τη δύναμη να το χωρέσουν στο μυαλό τους.

Είχαμε χαθεί σχεδόν μέσα σε μια θάλασσα αληθινή από γιδοπρόβατα που βέλαζαν κι έκαναν τόση φασαρία, ώστε κανένας Κύκλωπας δε θα μπορούσε να ξεδιαλύνει ανάμεσά της το θόρυβο απ' τις δικές μας προσεκτικές κινήσεις καθώς ξεχωρίζαμε τα καλύτερα απ' αυτά σπρώχνοντάς τα προς το μέρος όπου είχαμε αράξει το πλοίο μας, στους συντρόφους που, κλαίγοντας από χαρά, μας έβλεπαν να γυρίζουμε επιτέλους, λίγο πριν απελπιστούν πως θα μας ξανάβλεπαν ζωντανούς.

Ήταν έτοιμοι ν' αλλάξουν τα δάκρυα της χαράς με το θρήνο για κείνους που χάθηκαν στη σπηλιά του Κύκλωπα, μα τους έγνεφα με τα μάτια να βιαστούν να

ρίζουμε το πλοίο σιωπηλά στα κύματα. Εμείς που είχαμε γνωρίσει τους Κύκλωπες και τις άγριες συνήθειες τους ξέραμε πολύ καλά τι μας περίμενε αν μας έπιαναν πάλι.

Έτσι κι έγινε. Τα κουπιά είχαν αρχίσει να χτυπάνε με βιάση τη θάλασσα. Απομακρυνόμασταν προς το καταπράσινο νησάκι με τ' αγριοκάτσικα, όπου θα ήμαστε σίγουροι κι ασφαλισμένοι απ' τους Κύκλωπες, που δεν είχαν πλοία, δεν είχαν τρόπο να μας κυνηγήσουν. Όμως η οργή για τους συντρόφους που χάθηκαν δεν είχε σβήσει μέσα μου.

Αυτό ήταν το λάθος μου! Τίποτε απ' όσα φοβερά ήταν να γίνουν τις μέρες που ακολούθησαν δε θα γινόταν αν δε στεκόμουν εκεί, στην πρύμνη του πλοίου μας που ξεμάκραινε τεντώνοντας το κορμί και βάζοντας μια φωνή τόσο δυνατή, ώστε να φτάσει ως την είσοδο της σπηλιάς όπου καθόταν ο Κύκλωπας ψάχνοντας ακόμη τις ράχες των ζώων απ' το κοπάδι του.

—Πολύφημε! Εεε, Πολύφημε, βλάσφημε! του φώναξα. Που δε σεβάστηκες το Δία και τους θεούς να φας ξένους μέσα στο σπίτι σου! Άδικα μας φάχνεις. Γιατί δεν ήταν γραφτό σου να κάνεις άλλο κακό ούτε στον τιποτένιο που λες πως σε τύφλωσε ούτε σε κανέναν άλλο απ' τους συντρόφους του!

Ένιωθα την καρδιά μου να φουσκώνει από περηφάνια που είχα καταφέρει να νικήσω τέτοιο θηρίο με το μυαλό. Ακόμη κι όταν τον είδαμε να ρχεται από μακριά σκουντουφλώντας στις πέτρες, όταν έφτασε ως το ακρογιάλι με πέντε δρασκελιές και, ξεκολλώντας έναν πελώριο βράχο, τον πέταξε προς το μέρος μας, κουφός στα παρακάλια τον συντρόφων μου να σωπάσω και να μην ερεθίζω ένα τέτοιο θηρίο, συνέχισα να φωνάζω προς το μέρος του.

—Κι αν σε ρωτήσουν ποιος σε τύφλωσε, Πολύφημε, ο Οδυσσέας, να τους πεις! Ο γιος του Λαέρτη απ' την Ιθάκη!

Ακούγοντας το όνομά μου, ο Κύκλωπας απόμεινε για μια στιγμή να στέκεται ακίνητος στην ακρογιαλιά, έτσι άγριος, με την πελώρια μαύρη τρύπα αντί για μάτι στο μέτωπο και τα ξεραμένα αίματα επάνω του. Δεν περίμενε πως ο Οδυσσέας που του είχε πει μια προφητεία πως θα τον τυφλώσει θα ήμουν εγώ. Όχι ένας όμορφος, έτσι όπως πίστευαν οι Κύκλωπες τους όμορφους, ένας γιγαντόκορμος, αλλά εγώ, για τους Κύκλωπες ένας τιποτένιος!

Τστερα, ακόμη πιο μανιασμένος απ' την ντροπή του που άφησε να νικηθεί τόσο εύκολα, άρχισε να ουρλιάζει πως θα τον γιατρέψει ο Ποσειδώνας, ο πατέρας του. Κι εγώ συνέχιζα να του πετάω πάλι το μίσος και την οργή μου κατάμουτρα, ουρλιάζοντας με τη σειρά μου πως δε θα χα μεγαλύτερη χαρά παρά να μπορούσα να τον στείλω στα σκοτάδια του Άδη, εκεί που δε θα μπορούσε να τον γιατρέψει όχι ο πατέρας του, ο Ποσειδώνας, μα κανένας!

Οι ναύτες μου εξακολουθούσαν να με παρακαλάνε να σωπάσω, αλλά πού εγώ. Ήταν λάθος, τώρα το ξέρω. Είναι λάθος να προκαλείς τους θεούς. Γιατί τ' αληθινά μου βάσανα άρχισαν από εκείνη ακριβώς τη στιγμή, όταν σήκωσε ο Κύκλωπας Πολύφημος ψηλά στον ουρανό τα πελώρια χέρια του, που μοιάζανε χοντρά κλαδιά άγριας βελανιδιάς, παρακαλώντας τον Ποσειδώνα, τον αφέντη της θάλασσας, να μη με στερήσει από καμιά συμφορά. Όλες να τις ρίξει επάνω σε μένα και τους συντρόφους μου και να μας αφανίσει χωρίς να γλιτώσει κανέναν από μας. Μα, αν ήταν θέλημα του Δία να γυρίσω στην Ιθάκη ζωντανός κάποτε, ας γύριζα με ξένο

πλοίο, χωρίς τους συντρόφους μου, χωρίς ούτε ένα απ' τα πλούσια λάφυρα που κέρδισα πολεμώντας δέκα ολόκληρα χρόνια με τους άλλους Αχαιούς στην Τροία. Κι ας έβρισκα εκεί, στην πατρίδα μου, άλλες συμφορές. Τέτοιες που να μου φαίνεται ακόμη κι ο θάνατος μικρή τιμωρία.

Τον άκουγα και τον άκουγαν κι οι ναύτες, μα είμαι σίγουρος πως ούτε εκείνοι μπορούσαν να φανταστούν πως ο Ποσειδώνας θα ξεπλήρωνε μια τέτοια άγρια κατάρα.

Οι φωνές του Κύκλωπα Πολύφημου μας ακολουθούσαν ταξιδεύοντας πάνω στα νερά, ώσπου σβήστηκαν απ' την απόσταση κι ούτε που τις ξανασκέφτηκα όταν φτάσαμε στο νησάκι απέναντι, μετά τις θυσίες που κάναμε να ευχαριστήσουμε τους θεούς για τη σωτηρία μας.

Είχα θυσιάσει στο Δία Σωτήρα το κριάρι που με είχε κουβαλήσει έξω απ' τη σπηλιά του Κύκλωπα, σίγουρος πως η δική του συμπάθεια ήταν αρκετή να με γλιτώσει απ' τις κατάρες κάθε ανθρωποφάγου μονόφθαλμου αγριάνθρωπου, ακόμη κι αν ήταν γιος του αδερφού του, του Ποσειδώνα, του δεύτερου μεγάλου απ' τους θεούς.

Όμως αυτό ήταν ένα ακόμη λάθος μου. Γιατί ο Δίας είχε τραβήξει τ' αστραφτερά του μάτια μακριά από μένα, απ' τους συντρόφους μου, απ' τις θυσίες μας. Είχε ακούσει την προσευχή του Κύκλωπα Πολύφημου κι ήταν αποφασισμένος να την εκπληρώσει απ' την αρχή ως το τέλος της. Και μελετούσε μαζί με τον αδερφό του τον Ποσειδώνα το χαμό μας.

Ο Οδυσσέας σώπασε πάλι. Τώρα μπορούσε να διαβάσει στο βλέμμα του καθενός αυτό που περίμενε. Σε κείνη τη λαμπροστολισμένη αίθουσα η αγριάδα της χώρας των Κυκλώπων, οι δράκοι που έτρωγαν ανθρώπους έμοιαζαν ακόμη πιο απίστευτοι απ' οτιδήποτε.

Ο Οδυσσέας ήξερε πως η φρίκη δεν άφηνε τους άρχοντες των Φαιάκων να σκεφτούν τα τελευταία λόγια του, αυτά για τη θέληση των θεών, για τ' αστραφτερά μάτια του Δία που είχαν τραβηγχτεί από πάνω του.

Θα περνούσε αρκετή ώρα, θα πρεπει να ακούσουν ακόμη αρκετά για να καταλάβουν πόσο αληθινά ήταν τα λόγια του. Ο βασιλιάς με τα ξένα ρούχα που βρισκόταν μπροστά τους, ο ήρωας που σε λίγο κανείς δε θα ζήλευε τη δόξα του, ήταν η πιο μεγάλη απόδειξη. Όμως έπρεπε ν' ακούσουν όλη την ιστορία του. Κι εκείνοις ήταν αποφασισμένος να τους την πει ως το τέλος.